

CRNA GORA

**AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE
I POŠTANSKU DJELATNOST**

**RAČUNOVODSTVENO ODVAJANJE I TROŠKOVNO
RAČUNOVODSTVO**

**METODOLOGIJA RAČUNOVODSTVENOG
RAZDVAJANJA ZA MOBILNE TELEFONSKE MREŽE**

Podgorica, septembar 2012. godine

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012. godine*

Sadržaj

1	Zakonska osnova za uvođenje obaveze računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva	4
1.1	Principi regulatornog računovodstva	4
1.2	Proces pripreme, revizije, prihvatanja i objave finansijskih izvještaja	5
1.2.1	Vremenski tok izvještavanja na osnovu istorijskog troškovnog računovodstva (HCA) i potpuno raspodijeljenih troškova (FAC)	5
1.2.2	Vremenski tok izvještavanja na bazi tekućeg troškovnog računovodstva (CCA) i dugoročnih inkrementalnih troškova (LRIC)	7
1.2.3	Revizija regulatornih finansijskih izvještaja	10
1.2.4	Objavljivanje regulatornih finansijskih izvještaja	12
1.3	Čuvanje računovodstvenih evidencija, izmjena i ispravljanje regulatornih finansijskih izvještaja	13
1.3.1	Čuvanje računovodstvenih evidencija	13
1.3.2	Dostupnost računovodstvenih zapisa za ad-hoc izvještaje	13
2	Principi računovodstvenog odvajanja	14
2.1	Zahtjevi za nivoom kvaliteta i analitike računovodstvenih zapisa	14
2.2	Metode alokacije	14
2.2.1	Sadržaj regulatornih finansijskih izvještaja, izvještaja nezavisnog revizora, računovodstvenih dokumenata i dokumenta o metodologiji alokacije	15
2.2.2	Alokacija prihoda	16
2.2.3	Alokacija troškova	16
2.2.4	„Kaskadiranje“ troška ili hijerarhija alociranja	16
2.3	Račun dobiti i gubitka	17
2.4	Izvještaj o prosječnom angažovanom kapitalu	17
2.5	Regulatorna izjava o usklađivanju	17
2.6	Izvještaj nezavisnog revizora i prilozi	18
2.7	Transferne naknade	18
2.7.1	Izvještaj o transfernim naknadama	19
3	Obaveze SMP operatora vezanih za troškovno računovodstvo	20
3.1	Troškovno računovodstvo za potrebe računovodstvenog odvajanja	20
3.2	Metode troškovnog računovodstva za potrebe izračunavanja jediničnog troška usluga	20
4	Uputstva za troškovno računovodstvo	21
4.1	Načela i postupak raspodjele troškova	21
4.2	Istorijsko troškovno računovodstvo	22
4.3	Tekuće troškovno računovodstvo	22
4.3.1	Osnovni principi tekućeg troškovnog računovodstva	22
4.3.2	Određivanje bruto troška zamjene	24
4.3.3	Moderni ekvivalent imovine	25
4.3.4	Godišnji troškovi dugotrajne imovine	26
4.3.5	Očuvanje kapitala	26
4.3.6	Dodatna razmatranja vezana za procjenu vrijednosti imovine	27
5	Uputstva za primjenu metodologije dugoročnih inkrementalnih troškova	28
5.1	Karakteristike metodologije dugoročnih inkrementalnih troškova	28
5.1.1	Dugoročnost	28

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012. godine*

5.1.2	Podaci potrebni za izradu troškovnog modela	29
5.2	Homogene troškovne kategorije	29
5.3	Definicija vrste troška	30
5.4	Topologija mreže	30
5.5	Optimizacija opreme	30
5.6	Troškovne krive	30
5.6.1	Troškovne krive i ekonomija obima	31
5.6.2	Konstrukcija troškovnih krivih	31
5.6.3	Zavisne i nezavisne homogene troškovne kategorije	32
5.7	Podaci o aktivnostima i saobraćaju u mreži	32
5.7.1	Podaci o saobraćaju u mreži	32
5.7.2	Izračunavanje jediničnog troška usluge	32
5.8	Fiksni, združeni i zajednički troškovi	32
5.9	Dodatak za zajedničke troškove	32
5.10	Ostala uputstva vezana za sistem troškovnog računovodstva	33
5.10.1	Zahtjevi vezani za troškovne modele	33
5.10.2	Dokumentacija troškovnih modela	33
5.10.3	Revizija modela	34
6	Izračun troška kapitala	35
7	Prilozi	36
7.1	Vremenski tok	36
7.2	Vremenski periodi	41
7.3	Račun dobiti i gubitka	43
7.4	Izveštaj o prosječno angažovanom kapitalu	44
7.5	Izveštaj o transfernim naknadama	45
7.6	Izveštaj o usklađivanju - račun dobiti i gubitka	46
7.7	Izveštaj o usklađivanju – prosječni angažovani kapital	47
7.8	Dodatni ad-hoc izvještaji i informacije koje Agencija može tražiti	48
7.9	Računovodstveno odvajanje na tržišta	52
7.10	Izveštaj nezavisnog revizora	53
7.11	Objašnjenje skraćenica	56

1 Zakonska osnova za uvođenje obaveze računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva

1.1 Principi regulatornog računovodstva

- (1) Regulatorni računovodstveni principi odnose se na principe koje će primjenjivati SMP operatori prilikom pripreme regulatornih finansijskih izvještaja uključujući metodu alokacije troškova, transferne cijene i opšte računovodstvene politike.
- (2) Ključni principi su sljedeći:
 - **Prioritet** - ako postoji sukob između zahtjeva ili bilo kojeg od ovih računovodstvenih principa isti će se primjenjivati prema redoslijedu naznačenom u ovom dokumentu.
 - **Troškovna uzročnost** - prihodi (uključujući prihode od odgovarajućih transfernih naknada), troškovi (uključujući troškove odgovarajućih transfernih naknada), imovina i obaveze SMP operatora će biti raspodijeljeni na veleprodajne i maloprodajne proizvode i usluge SMP operatora u skladu sa aktivnostima koje uzrokuju nastanak prihoda, troškova, nabavku imovine ili stvaranje obaveza SMP operatora.
 - **Objektivnost i nediskriminacija** - raspodjela prihoda, troškova, imovine i obaveza SMP operatora treba da bude objektivna i konzistentna za cjelokupno poslovanje operatora.
 - **Konzistentnost primjene** - obaveze računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva potrebno je iz godine u godinu implementirati na konzistentan način. U slučaju promjene regulatornih računovodstvenih principa i politika uključujući metode raspodjele, obračuna transfernih naknada ili opštih računovodstvenih politika, koje bi imale materijalan uticaj na informacije sadržane u regulatornim finansijskim izvještajima, SMP operatori su obavezni da prilagode dijelove regulatornih finansijskih izvještaja iz prethodne godine na koje se odnose nastale promjene. Smatra se da promjena ima materijalni uticaj na regulatorne finansijske izvještaje ako se pojedina stavka regulatornih finansijskih izvještaja promijeni za više od 5% u poređenju sa originalnom vrijednošću.
 - **Korišćenje IFRS-a** - ukoliko to nije izričito drugačije određeno, prilikom izrade regulatornih finansijskih izvještaja SMP operatori će koristiti, tamo gdje je moguće, finansijske informacije iz finansijskih izvještaja pripremljenih u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (eng. *International Financial Reporting Standards*, dalje u tekstu: IFRS).
 - **Transparentnost** - Informacije koje proizilaze iz regulatornih finansijskih izvještaja dostupne su širokom krugu zainteresovanih strana koji uključuje konkurente (trenutne i potencijalne), investitore (trenutne i potencijalne), krajnje korisnike usluga i Agenciju. Sve zainteresovane strane imaju legitiman interes za finansijske izvještaje SMP operatora, kao i za razumijevanje metoda na osnovu kojih se navedeni izvještaji pripremaju. U tom smislu, metode koje su korišćene za raspodjelu moraju biti transparentne, što znači da se troškovi i

prihodi koji se direktno raspodjeljuju na tržišta, proizvode i usluge SMP operatora trebaju odvojiti od onih koji su proporcionalno raspodijeljeni na osnovu uzročnika troška. Takođe, dokumentacija koja opisuje metodologiju i proces raspodjele treba da bude potpuna i sveobuhvatna s obzirom da nedostaci i greške mogu ozbiljno ugroziti pouzdanost rezultata, odnosno regulatornih finansijskih izvještaja.

1.2 Proces pripreme, revizije, prihvatanja i objave finansijskih izvještaja

- (3) U skladu sa principima regulatornog računovodstva, SMP operatori su obavezni da pripreme regulatorne finansijske izvještaje koji će poslije sprovedene nezavisne revizije biti odobreni od strane Agencije i na kraju javno objavljeni. Grafički prikaz vremenskog toka nalazi se u dodatku 7.1

1.2.1 Vremenski tok izvještavanja na osnovu istorijskog troškovnog računovodstva (HCA) i potpuno raspodijeljenih troškova (FAC)

- (4) Regulatorni finansijski izvještaji SMP operatora za:

- finansijsku godinu koja završava 31. decembra 2012. godine, i
- finansijsku godinu koja završava 31. decembra 2013. godine,

treba da budu sastavljeni na osnovu istorijskog troškovnog računovodstva (eng. *Historical Cost Accounting – HCA*) kao troškovne osnovice i potpuno raspodijeljenih troškova (eng. *Fully Allocated Costs - FAC*) kao računovodstvene metodologije.

1.2.1.1 2013. godina – uspostavljanje procesa regulatornog izvještavanja i priprema i objava regulatornih finansijskih izvještaja za 2012. godinu

- (5) Do 15. januara 2013. godine SMP operator će pripremiti i dostaviti Agenciji nacрте sljedećih dokumenata:
- Regulatorni računovodstveni dokument (u daljem tekstu: RD),
 - Dokumentaciju o metodologiji alokacije (u daljem tekstu: DMA), i
 - Plan implementacije računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva na osnovu HCA troškovne osnovice i FAC računovodstvene metodologije (u daljem tekstu: Plan HCA/FAC).
- (6) Agencija će do 15. februara 2013. pripremiti svoje komentare na RD, DMA i Plan HCA/FAC koje SMP operator mora da implementira i preda Agenciji do 15. marta 2013. godine. Agencija će,

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012. godine*

ukoliko su sve potrebne promjene implementirane, do 1. aprila 2013. godine izdati saglasnost na RD, DMA i Plan HCA/FAC.

- (7) Od 15. januara do 31. marta 2013. godine SMP operator i Agencija će komunicirati i organizovati radne sastanke kako bi se sadržaj RD, DMA i Plan HCA/FAC u potpunosti usaglasio sa zahtjevima Agencije i pripadajućom regulativom.
- (8) SMP operator će do 31. maja 2013. Agenciji predati nacрте regulatornih finansijskih izvještaja za godinu koja završava 31. decembra 2012, te će omogućiti uvid Agenciji u model korišćen za alokaciju troškova.
- (9) SMP operator će do 30. juna 2013. pripremiti i predati Agenciji revidirane regulatorne finansijske izvještaje zajedno sa izvještajem nezavisnog revizora sa priložima za godinu koja završava 31. decembra 2012.
- (10) U slučaju da je revizorsko mišljenje bez rezerve, Savjet Agencije će u roku od 15 dana od prijema regulatornih finansijskih izvještaja izdati Odluku kojom prihvata regulatorne finansijske izvještaje. Nakon prihvatanja regulatornih finansijskih izvještaja SMP operator će u roku od 15 dana objaviti konačne i revidirane regulatorne finansijske izvještaje.
- (11) SMP operator nakon 31. maja 2013. godine mora Agenciji omogućiti i uvid u troškovni model na osnovu kojeg su formirani regulatorni finansijski izvještaji i svu pripadajuću dokumentaciju. Agencija pri tome može zahtijevati i dodatne informacije od SMP operatora.
- (12) U januaru, martu, junu i septembru 2013. godine Agencija će, uz podršku izabranog savjetnika, kvartalno pratiti status primjene računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva putem kvartalnih sastanaka na kojima će SMP operator izvještavati o statusu procesa implementacije računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva.

1.2.1.2 2014. godina – priprema i objava regulatornih finansijskih izvještaja za 2013. godinu

- (13) U slučaju da SMP operator želi izmijeniti ili dopuniti RD i DMA koji se odnose na izradu regulatornih finansijskih izvještaja za 2013. godinu, izmijenjene i dopunjene verzije RD i DMA potrebno je dostaviti Agenciji na odobrenje do 31. januara 2014. godine.
- (14) Agencija takođe ima pravo da traži izmjene i dopune RD i DMA ukoliko smatra da su potrebne. U tom slučaju Agencija će svoj prijedlog izmjena i dopuna RD i DMA dostaviti SMP operatoru do 31. januara 2014. godine.
- (15) Od 31. januara 2014. do 28. februara 2014. godine SMP operator i Agencija će komunicirati i organizovati radne sastanke kako bi se sadržaj izmijenjenih i dopunjenih RD i DMA u potpunosti usaglasio sa zahtjevima Agencije i pripadajućom regulativom. Nakon toga Agencija će do 28. februara 2014. godine izdati saglasnost na RD i DMA.

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012. godine*

- (16) SMP operator će do 30. juna 2014. godine pripremiti i predati Agenciji revidirane regulatorne finansijske izvještaje zajedno sa izvještajem nezavisnog revizora sa priložima za godinu koja završava 31. decembra 2013. godine.
- (17) U slučaju da je revizorsko mišljenje bez rezerve, Savjet Agencije će, u roku od 15 dana od prijema regulatornih finansijskih izvještaja izdati Odluku kojom prihvata regulatorne finansijske izvještaje. Nakon prihvatanja regulatornih finansijskih izvještaja SMP operator će u roku od 15 dana objaviti konačne i revidirane regulatorne finansijske izvještaje.
- (18) SMP operator nakon 30. aprila 2014. godine mora Agenciji omogućiti i uvid u troškovni model na osnovu kojeg su pripremljeni regulatorni finansijski izvještaji i svu pripadajuću dokumentaciju. Agencija pri tome može zahtijevati i dodatne informacije od SMP operatora.
- (19) U martu 2014. godine Agencija će, uz podršku izabranog savjetnika, kvartalno pratiti status primjene računovodstvenog odvajanja i troškvnog računovodstva putem kvartalnih sastanaka na kojima će SMP operator izvještavati o statusu procesa implementacije računovodstvenog odvajanja i troškvnog računovodstva.

1.2.2 Vremenski tok izvještavanja na bazi tekućeg troškvnog računovodstva (CCA) i dugoročnih inkrementalnih troškova (LRIC)

- (20) Regulatorni finansijski izvještaji SMP operatora za:

- finansijsku godinu koja završava 31. decembra 2014. godine, i
- sve finansijske godine koje se završavaju nakon 31. decembra 2014. godine

treba da budu sastavljeni na bazi tekućeg troškvnog računovodstva (eng. *Current Cost Accounting* – CCA) kao troškovne osnovice i dugoročnih inkrementalnih troškova (eng. *Long Run Incremental Costs* - LRIC) kao računovodstvene metodologije.

1.2.2.1 2013. godina – uspostavljanje procesa regulatornog izvještavanja na bazi CCA troškovne osnovice i LRIC računovodstvene metodologije

- (21) Do 1. septembra 2013. godine SMP operator će pripremiti i dostaviti Agenciji nacрте sljedećih dokumenata:
 - Regulatorni računovodstveni dokument (u daljem tekstu: RD),
 - Dokumentaciju o metodologiji alokacije (u daljem tekstu: DMA), i
 - Plan implementacije računovodstvenog razdvajanja i troškvnog računovodstva na osnovu CCA troškovne osnovice i LRIC računovodstvene metodologije (u daljem tekstu: Plan CCA/LRIC).

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012. godine*

- (22) Agencija će do 31. oktobra 2013. godine pripremiti svoje komentare na RD, DMA i Plan CCA/LRIC koje SMP operator mora da implementira i dostavi Agenciji do 30. novembra 2013. godine. Agencija će, ukoliko su sve potrebne promjene implementirane, do 31. decembra 2013. godine izdati saglasnost na RD, DMA i Plan CCA/LRIC.
- (23) Od 30. septembra 2013. do 31. decembra 2013. godine SMP operator i Agencija će komunicirati i organizovati radne sastanke kako bi se sadržaj RD, DMA i Plan CCA/LRIC u potpunosti usaglasio sa zahtjevima Agencije i pripadajućom regulativom.

2014. godina – priprema troškovnog modela i implementacija računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva

- (24) Tokom 2014. godine SMP operator će pristupiti izradi troškovnog modela i implementaciji računovodstvenog razdvajanja i troškovnog računovodstva baziranog na CCA troškovnoj osnovici i LRIC računovodstvenoj metodologiji.
- (25) Tokom juna, septembra i decembra 2014. godine Agencija će, uz podršku izabranog savjetnika, kvartalno pratiti status projekta izrade troškovnog modela i implementacije računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva baziranog na CCA troškovnoj osnovici i LRIC računovodstvenoj metodologiji. Praćenje statusa će se izvršiti putem kvartalnih sastanaka na kojima će SMP operator prezentirati status projekta i pripremiti pisani izvještaj o statusu projekta.

2015. godina – priprema i objava regulatornih finansijskih izvještaja za 2014. godinu

- (26) U slučaju da SMP operator želi da izmijeni ili dopuni RD i DMA koji se odnose na izradu regulatornih finansijskih izvještaja za prethodnu godinu, izmijenjene i dopunjene verzije RD i DMA potrebno je dostaviti Agenciji na odobrenje do 31. januara.
- (27) Agencija takođe ima pravo da traži izmjene i dopune RD i DMA ukoliko smatra da su potrebne. U tom slučaju Agencija će prijedlog izmjena i dopuna RD i DMA dostaviti SMP operatoru do 31. januara.
- (28) Od 31. januara do 28. februara SMP operator i Agencija će komunicirati i organizovati radne sastanke kako bi se sadržaj izmijenjenih i dopunjenih RD i DMA u potpunosti usaglasio sa zahtjevima Agencije i pripadajućom regulativom. Nakon toga Agencija će do 1. marta izdati saglasnost na RD i DMA.
- (29) SMP operator će do 30. aprila 2015. godine Agenciji predati nacрте regulatornih finansijskih izvještaja za godinu koja završava 31. decembra 2014.
- (30) SMP operator će do 30. juna 2015. pripremiti i predati Agenciji revidirane regulatorne finansijske izvještaje zajedno sa izvještajem nezavisnog revizora sa priložima za godinu koja završava 31. decembra 2014.

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012. godine*

- (31) U slučaju da je revizorsko mišljenje bez rezerve, Savjet Agencije će u roku od 15 dana od prijema regulatornih finansijskih izvještaja izdati Odluku kojom prihvata regulatorne finansijske izvještaje. Nakon prihvatanja regulatornih finansijskih izvještaja SMP operator će u roku od 15 dana objaviti konačne i revidirane regulatorne finansijske izvještaje.
- (32) SMP operator nakon 30. aprila 2015. mora Agenciji omogućiti i uvid u troškovni model na osnovu kojeg su pripremljeni regulatorni finansijski izvještaji kao i svu pripadajuću dokumentaciju. Agencija pri tome može zahtijevati i dodatne informacije od SMP operatora.
- (33) Tokom marta, juna, septembra i decembra 2015. godine Agencija će, uz podršku izabranog savjetnika, kvartalno pratiti status projekta izrade troškovnog modela i implementacije računovodstvenog razdvajanja i troškovnog računovodstva baziranog na CCA troškovnoj osnovici i LRIC računovodstvenoj metodologiji. Praćenje statusa će se izvršiti putem kvartalnih sastanaka na kojima će SMP operator prezentirati status projekta i pripremiti pisani izvještaj o statusu projekta.

1.2.2.2 Priprema i objava regulatornih finansijskih izvještaja za godine nakon 2016. godine

- (34) U slučaju da SMP operator želi da izmijeni ili dopuni RD i DMA koji se odnose na izradu regulatornih finansijskih izvještaja za prethodnu godinu, izmijenjene i dopunjene verzije RD i DMA potrebno je dostaviti Agenciji na odobrenje do 31. januara.
- (35) Agencija takođe ima pravo da traži izmjene i dopune RD i DMA ukoliko smatra da su potrebne. U tom slučaju Agencija će prijedlog izmjena i dopuna RD i DMA dostaviti SMP operatoru do 31. januara.
- (36) Od 31. januara do 28. februara SMP operator i Agencija će komunicirati i organizovati radne sastanke kako bi se sadržaj izmijenjenih i dopunjenih RD i DMA u potpunosti usaglasio sa zahtjevima Agencije i pripadajućom regulativom. Nakon toga Agencija će do 28. februara izdati saglasnost na RD i DMA.
- (37) SMP operator će do 30. juna pripremiti i dostaviti Agenciji revidirane regulatorne finansijske izvještaje zajedno sa izvještajem nezavisnog revizora sa priložima za prethodnu godinu.
- (38) U slučaju da je revizorsko mišljenje bez rezerve, Savjet Agencije će u roku od 15 dana od prijema regulatornih finansijskih izvještaja izdati Odluku kojom prihvata regulatorne finansijske izvještaje. Nakon prihvatanja regulatornih finansijskih izvještaja SMP operator će u roku od 15 dana objaviti konačne i revidirane regulatorne finansijske izvještaje.
- (39) SMP operator nakon 30. aprila mora Agenciji omogućiti i uvid u troškovni model na osnovu kojeg su pripremljeni regulatorni finansijski izvještaji i svu pripadajuću dokumentaciju. Agencija pri tome može zahtijevati i dodatne informacije od SMP operatora.

1.2.2.3 *Postupanje u slučaju revizorskog mišljenja sa rezervom ili opravdane sumnje da regulatorni finansijski izvještaji nisu u skladu sa relevantnom regulativom*

- (40) U slučaju kada je revizorsko mišljenje sa rezervom i u slučaju kada Agencija ima opravdanu sumnju da regulatorni finansijski izvještaji i/ili računovodstvena dokumentacija nisu u potpunosti prihvatljivi niti u skladu sa relevantnom regulativom, Agencija neće prihvatiti regulatorne finansijske izvještaje. U tom slučaju SMP operator će, na osnovu analize i prema uputstvu i u rokovima koje će odrediti Agencija:
- ispraviti računovodstvenu dokumentaciju kako bi je uskladio sa uputstvom Agencije,
 - ispraviti regulatorne finansijske izvještaje,
 - dostaviti Agenciji ispravljene regulatorne finansijske izvještaje zajedno sa pripadajućim izvještajem nezavisnog revizora sa priložima,
 - objaviti računovodstveni finansijski izvještaj i izvještaj nezavisnog revizora sa priložima.

1.2.3 *Revizija regulatornih finansijskih izvještaja*

- (41) U procesu regulatorne revizije moraju biti definisani sljedeći elementi:
- obim i vremenski tok revizije,
 - mandat ovlašćenog revizora i
 - ovlašćeni revizor - ovlašćeno društvo, nezavisno od SMP operatora.

1.2.3.1 *Imenovanje ovlašćenog revizora*

- (42) SMP operator bira nezavisnog revizora regulatornih izvještaja.
- (43) S obzirom da je glavni korisnik informacija dobijenih računovodstvenim odvajanjem, Agencija će učestvovati u procesu izbora ovlašćenog revizora regulatornih finansijskih izvještaja na način da zadržava pravo (ne)odobravanja istog.
- (44) Reviziju regulatornih finansijskih izvještaja mogu obavljati samo revizori ovlašćeni za obavljanje revizije od strane Ministarstva finansija Crne Gore.
- (45) SMP operator će obavijestiti Agenciju o izboru ovlašćenog revizora i dostaviti Ugovor o pružanju usluga revizije regulatornih finansijskih izvještaja s ovlašćenim revizorom u kojem će se definisati njegove obaveze i odgovornosti, i to najkasnije 60 dana prije početka revizije.
- (46) SMP operator će dostaviti informacije Agenciji o ugovorenom obimu revizije, o detaljima plana rada, resursima i naknadi koju će SMP operator isplatiti ovlašćenom revizoru.
- (47) Cjelokupne troškove nezavisne regulatorne revizije će snositi SMP operator.

1.2.3.2 Zamjena ovlašćenog revizora

- (48) SMP operator je dužan da obavijesti Agenciju o svakoj predloženoj promjeni čim se donese bilo koja odluka rukovodstva o promjeni ovlašćenog revizora i da najkasnije u roku od 60 dana prije početka revizije dostavi Ugovor o pružanju usluga revizije regulatornih izvještaja sa novim ovlašćenim revizorom.
- (49) Ako postupak revizije ili izvještaj o obavljenoj reviziji nisu obavljeni, odnosno sastavljeni u skladu sa relevantnom regulativom, Agencija može odbiti izvještaj i zahtijevati da reviziju obavi drugi ovlašćeni revizor na trošak SMP operatora.

1.2.3.3 Ograničenja ovlašćenog revizora

- (50) Isti ovlašćeni revizor ne može preuzeti niti mu SMP operator može povjeriti obavljanje revizije regulatornih finansijskih izvještaja ukoliko je navedeni ovlašćeni revizor u prethodnoj godini više od polovine svojih ukupnih prihoda ostvario na osnovu usluga pruženih SMP operatoru. U svrhu ispunjenja ove obaveze, ovlašćeni revizor je dužan da SMP operatoru, čije poslovanje revidira, dostavi podatke o visini ukupnih prihoda ostvarenih u prošloj godini i prihoda ostvarenih na osnovu usluga izvršenih za SMP operatora u prošloj godini. Navedene podatke SMP operator će dostaviti Agenciji.
- (51) Isti ovlašćeni revizor ne može istovremeno, odnosno u istoj godini, obavljati reviziju regulatornih finansijskih izvještaja SMP operatora i pružati konsultantske usluge SMP operatoru.

1.2.3.4 Dodatni angažman ovlašćenog revizora

- (52) Agencija ima pravo kontaktiranja ovlašćenih revizora kako bi razmotrila procedure koje će koristiti prilikom procesa revizije ili nalaze revizije. U slučaju nejasnoća, Agencija očekuje da će SMP operatori/ili ovlašćeni revizor pružiti sva potrebna dodatna pojašnjenja.
- (53) Agencija zadržava pravo da traži od SMP operatora da zahtjeva od ovlašćenog revizora da sprovede dodatne aktivnosti kako bi se potvrdio sadržaj regulatornih finansijskih izvještaja i da Agenciju obavijeste o istom. Takođe, Agencija zadržava pravo direktnog odabira ovlašćenog revizora za sprovođenje dodatnih revizorskih procedura.

1.2.3.5 Obaveze ovlašćenog revizora u procesu regulatorne revizije

- (54) Obaveza ovlašćenih revizora je davanje revizorskog mišljenja o tome da li su godišnji regulatorni izvještaji i troškovni model SMP operatora sastavljeni u skladu sa relevantnim propisima iz ovog dokumenta .
- (55) Tokom obavljanja revizije regulatornih finansijskih izvještaja ovlašćeni revizori su obavezni da odmah obavijeste Agenciju o svakoj činjenici koja je uočena, a koja:

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012. godine*

- predstavlja teže kršenje zakona, propisa ili odredbi koji se odnose na rad SMP operatora (koji ugrožavaju interese korisnika),
 - predstavlja težu prevaru ili pronevjeru, i
 - kao i o ostalim činjenicama i okolnostima koje mogu ugroziti dalje poslovanje SMP operatora.
- (56) Informisanje Agencije o bilo kojoj prethodno navedenoj činjenici, od strane ovlašćenih revizora ne smatra se kršenjem propisa i odredbi ugovora između ovlašćenog revizora i SMP operatora koje se odnose na povjerljivost i ograničenje davanja podataka i zbog toga ovlašćeni revizor neće snositi odgovornost bilo koje vrste koja bi u drugim slučajevima iz toga proizlazila.
- (57) Po potrebi, ovlašćeni revizor može prije početka, odnosno tokom obavljanja revizije zatražiti sastanak sa Agencijom.

1.2.3.6 Uloga Agencije u procesu revizije regulatornih finansijskih izvještaja

- (58) Nakon dostavljanja plana obavljanja revizije i/ili tokom obavljanja revizije na inicijativu Agencije može se održati sastanak sa ovlašćenim revizorom, odnosno, po potrebi, s ovlašćenim revizorom i SMP operatorom.
- (59) Pri procjeni usklađenosti postupka revizije i/ili finansijskih izvještaja sa relevantnim propisima, odnosno njihove zasnovanosti na stvarnim i objektivnim činjenicama, Agencija može od ovlašćenog revizora da zatraži dodatna obrazloženja.

1.2.4 Objavljivanje regulatornih finansijskih izvještaja

- (60) SMP operator će javno objaviti sljedeće dokumente i izvještaje:
- Regulatorne finansijske izvještaje,
 - Izvještaj nezavisnog revizora sa priložima,
 - Računovodstvenu dokumentaciju (RD),
 - Dokument o metodologiji alokacije (DMA) i
 - Ad-hoc izvještaje, iznimno na zahtjev Agencije.
- (61) Agencija traži od SMP operatora da javno objavi formu svakog pojedinog izvještaja koji će biti podnesen Agenciji kako bi se zainteresovane strane osigurale da Agencija obavlja regulaciju tržišta na osnovu svih relevantnih informacija.

1.3 Čuvanje računovodstvenih evidencija, izmjena i ispravljanje regulatornih finansijskih izvještaja

1.3.1 Čuvanje računovodstvenih evidencija

- (62) SMP operator treba da arhivira podatke na osnovu kojih se pripremaju regulatorni finansijski izvještaji za razdoblje kako je definisano Zakonom o računovodstvu i reviziji (Sl. list RCG", br. 69/05 od 18.11.2005, "Sl. list Crne Gore", br. 80/08 od 26.12.2008).

1.3.2 Dostupnost računovodstvenih zapisa za ad-hoc izvještaje

- (63) Agencija može zatražiti od SMP operatora ostale detaljnije informacije koje neće biti objavljene. Agencija može zahtijevati ove informacije kako bi efikasnije pratila i osigurala sprovođenje obaveza SMP operatora, a koje se odnose na troškovnu usmjerenost i kontrolu cijena. Agencija je formirala kratku listu dodatnih informacija u poglavlju 7. Prilozi, pa će u dogovoru sa SMP operatorom utvrditi tačan format izvještaja koji će biti prezentirani Agenciji kao povjerljivi dokument.

2 Principi računovodstvenog odvajanja

- (1) Kako bi se odredile informacije neophodne za regulatorne potrebe (kao i informacije koje nisu neophodne), nužno je istražiti prirodu troškova svih aktivnosti uključenih za pružanje pojedinih usluga (ili kombinacije usluga). U skladu sa tim, da bi se utvrdila jedna ili više troškovnih mjera za datu uslugu, neophodno je:
- odrediti troškove, prihode, imovinu i obaveze vezane za sve aktivnosti pružanja usluge,
 - odrediti pravila koja, između ostalog, upućuju na način kako su troškovi vezani uz više zajedničkih aktivnosti, raspodijeljeni između isporučenih usluga (budući da je većina aktivnosti uključena u pružanje više od jedne usluge ili usluga na više od jednog tržišta) i
 - dokumentovanje troškova i pravila, npr. putem regulatornih finansijskih izvještaja i dokumenata metodologije alokacije.

2.1 Zahtjevi za nivoom kvaliteta i analitike računovodstvenih zapisa

- (2) Kako bi se osigurala cjelovitost, tačnost i da se ukaže da su informacije vezane za tržište tačno izdvojene i usklađene sa finansijskim podacima preduzeća, trebaju da se koriste troškovi dobijeni na osnovu cjelokupne troškovne baze SMP operatora (uključujući i podatke za poslovne segmente koji se ne odnose na tržišta na kojima operator ima značajnu tržišnu snagu).
- (3) SMP operator svoje računovodstvene sisteme treba da prilagodi na način da mogu pružiti informacije o troškovima na osnovu istorijskog troškovnog računovodstva (HCA) i/ili, ako je propisano na osnovu tekućeg troškovnog računovodstva (CCA)/dugoročnog inkrementalnog troška (LRIC). Takođe, obaveza računovodstvenog odvajanja zahtijeva da se identifikuju svi troškovi, prihodi, imovina i obaveze svake pojedine usluge, segmenta i/ili tržišta na koja se primjenjuju regulatorne obaveze.

2.2 Metode alokacije

- (4) Regulatorni finansijski izvještaji bi treba da pružaju detalje osnovnih pretpostavki za alokaciju troškova i objasne povezanost između troškova i njihovih uzročnika:
- pregled svih mrežnih komponenti i aktivnosti uključenih u pružanje usluga terminacije i transfernih usluga,
 - operativni troškovi, amortizacija i angažovani kapital za navedene mrežne komponente,
 - prinos na angažovani kapital za navedene mrežne komponente,
 - iskorišćenost jedinice i volumena za svaku mrežnu komponentu i

- ukupan iznos troškova za značajne mrežne komponente (operativni troškovi + kapitalni trošak).

2.2.1 Sadržaj regulatornih finansijskih izvještaja, izvještaja nezavisnog revizora, računovodstvenih dokumenata i dokumenta o metodologiji alokacije

- (5) U tabeli su navedena dokumenta koje će SMP operatori pripremiti za relevantna tržišta, segmente i usluge, pa će isti biti objavljeni (poštujući zakonske odredbe o povjerljivosti podataka):

REGULATORNI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	Račun dobiti i gubitka
	Izvještaj o prosječnom angažovanom kapitalu
	Izvještaji o usklađivanju
	Izvještaj o jediničnim cijenama
	Izjava o odgovornosti
	Izvještaj o transfernim naknadama
	Ostali podaci
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA I PRILOZI	Izvještaj nezavisnog revizora
	Identifikovane nepravilnosti
	Preporuke revizora
	Detaljni opis korišćene metode kontrole
RAČUNOVODSTVENA DOKUMENTACIJA	Računovodstveni principi
	Metode revalorizacije
	Opis troškovnog modela
	Detaljan opis WACC (prosječnog kapitalnog troška) kalkulacije
	Ostali podaci
DOKUMENT O METODOLOGIJI ALOKACIJE	Opis alokacije troškova u troškovnom modelu
AD-HOC IZVJEŠTAJI NA ZAHTEJ AGENCIJE	Dodatni izvještaji zahtijevani od strane Agencije

Prijedlozi regulatornih finansijskih izvještaja su u poglavljima 7.3, 7.4, 7.5, 7.6, 7.7. u prilogu. Primjeri dodatnih Ad-hoc izvještaja koje Agencija između ostalih može zatražiti su u poglavlju 7.8. u prilogu.

2.2.2 Alokacija prihoda

- (6) Po pravilu se prihodi mogu direktno alocirati na proizvod ili uslugu na koju se odnose, na osnovu računovodstvenih podataka i informacija iz sistema obračuna i naplate. U slučajevima kada direktnu alokaciju nije moguće sprovesti (npr. grupni popusti), prihodi bi se trebali alocirati na osnovu mjesta nastanka.

2.2.3 Alokacija troškova

- (7) Troškovi se mogu alocirati uslugama prema sljedećim kategorijama:
- a) **Direktni troškovi:** troškovi koji su isključivo nastali za određenu uslugu ili proizvod i računovodstveno su evidentirani uz odgovarajući proizvod, uslugu, imovinu ili funkciju.
 - b) **Direktno alocirani troškovi:** troškovi koji su isključivo nastali za određenu uslugu ili proizvod, ali nisu računovodstveno evidentirani uz odgovarajući proizvod, uslugu, imovinu ili funkciju.
 - c) **Indirektno alocirani troškovi:** troškovi koji čine dio ukupnih zajedničkih troškova, ali koji se mogu pripisati određenoj usluzi ili proizvodu na osnovu opravdanog razloga i jasnog odnosa. Nije zahtijevano da to budu jednoznačne povezanosti nego mogu biti u više koraka.
 - d) **Nealocirani troškovi:** troškovi koji su dio ukupnih zajedničkih troškova i ne mogu biti identifikovani za određenu uslugu, proizvod, imovinu ili funkciju na osnovu opravdanog razloga i jasno dokazivog odnosa.

2.2.4 „Kaskadiranje“ troška ili hijerarhija alociranja

- (8) Trošak može biti pripisan uslugama ili skupovima troškova nazvanim mrežne komponente, povezane funkcije ili ostale funkcije. One mogu biti definisane na sljedeći način:
- **Usluge** – ova cjelina sadrži troškove koji mogu biti direktno povezani sa određenom uslugom. Za tu svrhu pojam „usluga“ odnosi se takođe na usluge krajnjim korisnicima i mrežne usluge.
 - **Mrežne komponente** – ova cjelina sadrži troškove koji se odnose na različite djelove prenosa, emitiranja i drugih mrežnih djelova i sistema. Troškovi će odgovarati mrežnim dijelovima koji se ne mogu pripisati direktno pojedinoj usluzi, jer su iskorišćeni u pružanju mnogobrojnih usluga.
 - **Povezane funkcije** – ova cjelina sadrži troškove maloprodajnih i veleprodajnih funkcija potrebnih za pružanje usluga klijentima ili krajnjim korisnicima (npr. naplata, održavanje i korisnička usluga).

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012. godine*

- **„Ostale“ funkcije** – ova cjelina sadrži troškove funkcija koje nisu vezane za pružanje pojedine usluge, ali su važan dio poslovanja preduzeća. Primjeri ovakvog troška su planiranje, trošak administracije i finansija.
- (9) Koraci alokacije su sljedeći:
1. Alokacija tzv. „ostalih“ funkcija na povezane funkcije, mrežne komponente i usluge
 2. Alokacija povezanih troškovnih funkcija na mrežne komponente i usluge.
 3. Alokacija mrežnih komponenti na usluge.
 4. Grupisanje usluga na tržišta/segmente (kao što je definisano za potrebe računovodstvenog odvajanja).
- (10) Svi aspekti procesa alokacije troškova, uključujući definiciju uzročnika troškova i njegovo izračunavanje, ankete i tehnike prikupljanja uzoraka i metodologije određivanja vrijednosti, moraju biti dostupni i podložni provjeri od strane Agencije.

2.3 Račun dobiti i gubitka

- (11) SMP Operator će za svaku godinu pripremiti Račun dobiti i gubitka
- (12) Račun dobiti i gubitka će prikazati podatke o prihodima, troškovima i prinosu na angažovani kapital za relevantne segmente/tržišta/usluge tokom obračunske godine. Troškovi su obračunati na osnovu HCA modela za prvu godinu (za 2012., predate u 2013.) i na CCA osnovi za buduće periode. Račun dobiti i gubitka sadrži standardizovane elemente prihoda i rashoda kao što je prikazano u poglavlju 7.3 i 7.6 priloga.

2.4 Izvještaj o prosječnom angažovanom kapitalu

- (13) Za potrebe određivanja cijena, SMP operator će koristiti angažovani kapital obračunat kao prosjek od početka do kraja fiskalne godine, i zasnovan na primjerima prikazanim u poglavljima 7.4. i 7.7 priloga.

2.5 Regulatorna izjava o usklađivanju

- (14) Kako bi se osigurala konzistentnost, ključne pozicije regulatornih i finansijskih izvještaja SMP operatora trebale bi biti međusobno usklađene. SMP operator će osigurati kontrole i procedure usklađivanja i time:
- a) omogućiti da ovlašćeni revizor i Agencija zakluče kako je prema njihovom mišljenju model troškovnog računovodstva usklađen sa računovodstvenom dokumentacijom,
 - b) omogućiti da regulatorni finansijski izvještaji mogu biti revidirani i

- c) omogućiti usklađivanje prema zakonskim finansijskim izvještajima SMP operatora.

2.6 Izvještaj nezavisnog revizora i prilozi

- (15) Svi regulatorni finansijski izvještaji dostavljeni Agenciji trebaju da se zasnivaju na pouzdanim, važećim i visokokvalitetnim informacijama, odnosno, moraju biti u skladu sa FPIA revizorskim mišljenjem.
- (16) Izvještaj nezavisnog revizora sadrži mišljenje o tome da li regulatorni finansijski izvještaji SMP operatora pružaju istinit i objektivan prikaz, po svim značajnim pitanjima i da li su pripremljeni u skladu sa obavezom računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva objavljenoj od strane Agencije i u skladu sa računovodstvenom dokumentacijom.
- (17) Osim Izvještaja nezavisnog revizora, ovlašćeni revizor mora izdati i sljedeće priloge:
- sve identifikovane nepravilnosti,
 - preporuke revizora (sa opisom učinka svake preporuke) i
 - detaljni opis korišćene metode kontrole.

2.7 Transferne naknade

- (18) Postoje dva principa za uspostavljanje transfernih naknada:

Transferna naknada bazirana na eksternim cijenama

Glavna pretpostavka kod izračunavanja naknada transfernih usluga je da moraju biti identične tržišnoj cijeni. Prema tome, u slučaju kada SMP operator pruža određene usluge interno i na eksternim veleprodajnim tržištima, cijena tih usluga bi trebala da bude jednaka veleprodajnoj cijeni za eksterne klijente. Posljedično, interni prihod veleprodajnog segmenta će biti jednak veleprodajnoj cijeni pomnoženoj sa količinom usluga pruženih maloprodajnom segmentu.

Transferna naknada bazirana na jediničnoj cijeni usluge

U slučaju kada SMP operator ne pruža transferne usluge ujedno i na internom i na eksternom veleprodajnom tržištu, transferne naknade za usluge će biti jednake jediničnom trošku usluge obračunate kao što je prikazano. Prema tome, interni prihod od transfernih usluga bi trebao da bude jednak transfernim naknadama pomnoženim sa količinom transakcija u godini.

- (19) Sistem obračunavanja transfernih naknada/cijena treba da bude baziran na sljedećim preporukama:

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012. godine*

- treba da postoji jasno logičko objašnjenje za korišćenje transfernih naknada i svaka naknada bi trebala da bude opravdana. Naknade treba da budu nediskriminacione i transparentno prikazane na odvojenim računima,
- transferne naknade treba utvrditi na osnovu obima pruženih usluga i njihovih jediničnih cijena,
- kad se usluga prodaje i na eksternom tržištu, transferna naknada treba da bude jednaka cijenama navedenim u referentnoj ponudi pristupa i započinjanja (originacije) poziva u mobilnim mrežama na veleprodajnom nivou ,
- kad se usluga pruža samo interno, transferne naknade za usluge će biti jednake jediničnoj trošku usluge kao što je prikazano.
- treba da postoji dosljednost tretiranja transfernih naknada iz godine u godinu. Svaka promjena mora da bude transparentna i zadovoljavajuća za Agenciju.

2.7.1 Izvještaj o transfernim naknadama

(20) Izvještaj o transfernim naknadama treba da sadrži sljedeće:

- aktivnosti maloprodaje gdje je SMP operator određen kao operator sa značajnom snagom na tržištu,
- mjerne jedinice i opseg navedenih aktivnosti za odgovarajući računovodstveni period (na primjer ukupni broj minuta, ukupni broj poziva itd.),
- informacije o naplati,
- jedinice i opseg proizvoda u svrhu identifikacije ukupne naknade za aktivnost,
- računovodstvene politike i
- metode vrednovanja po tekućem trošku.

3 Obaveze SMP operatora vezanih za troškovno računovodstvo

3.1 Troškovno računovodstvo za potrebe računovodstvenog odvajanja

- (1) Revidirani regulatorni izvještaji za sva relevantna tržišta, tržišne segmente i usluge za 2012. i 2013. godinu, baziraju se na istorijskoj troškovnoj osnovici (HCA) i metodologiji potpuno raspodijeljenih troškova (FAC) i
- (2) Revidirani regulatorni izvještaji za sva relevantna tržišta, tržišne segmente i usluge za 2014. godinu, i za sve godine nakon toga, baziraju se na tekućim troškovima (CCA) kao troškovnoj osnovici i potpuno raspodijeljenim troškovima (FAC) kao računovodstvenoj metodologiji.

3.2 Metode troškovnog računovodstva za potrebe izračunavanja jediničnog troška usluga

- (3) Za finansijske godine 2012. i 2013. godinu Agencija propisuje izračunavanje jediničnog troška usluga upotrebom istorijskog troškovnog računovodstva (HCA) kao troškovne osnovice i potpuno raspodijeljenih troškova (FAC) kao računovodstvene metodologije.
- (4) Dalje, za godinu koja završava 31. decembra 2014. i godine nakon toga:
 - Jedinični trošak maloprodajnih usluga treba da se izračunava primjenom istorijskog troškovnog računovodstva i/ili tekućeg troškovnog računovodstva (HCA/CCA) kao troškovne osnovice i potpuno raspodijeljenih troškova kao računovodstvene metodologije (FAC),
 - Jedinični trošak veleprodajnih usluga treba da se izračunava primjenom tekućeg troškovnog računovodstva (CCA) kao troškovne osnovice i dugoročnih inkrementalnih troškova kao računovodstvene metodologije (LRIC),

4 Uputstva za troškovno računovodstvo

4.1 Načela i postupak raspodjele troškova

- (1) SMP operator će kod alokacije troškova poštovati načelo uzročnosti troškova.
- (2) Načelo uzročnosti troškova podrazumijeva da se troškovi alociraju, direktno ili indirektno, na usluge koje ih „uzrokuju“. U skladu sa tim, od operatora očekuje:
 - da preispita i opravda relevantnost svake pozicije troška, angažovanog kapitala i prihoda,
 - da utvrdi i kvantifikuje “pokretača” (eng. driver) ili uzročnika nastanka svake pozicije troška, angažovanog kapitala i prihoda, i
 - da primijeni utvrđenog uzročnika pri raspodjeli svake pozicije troška, angažovanog kapitala i prihoda na pojedinačne objekte izvještavanja (npr. poslovne aktivnosti, mrežne komponente ili regulisane usluge).
- (3) Svaki prihod i trošak potrebno je, na kraju, raspodijeliti na proizvode i usluge koje operator pruža.
- (4) U slučaju prihoda, veći dio prihoda bi trebalo raspodijeliti direktno.
- (5) Prilikom raspodjele troškova na pojedine usluge potrebno je primijeniti sljedeće metodologije:
 - **Potpuno raspodijeljeni troškovi** (eng. *Fully Allocated Cost* - FAC) – primjenom ovog pristupa raspodjeljuju se svi relevantni nastali troškovi, prihodi, imovina i obaveze operatora na pripadajuće usluge, za primjenu načela uzročnosti. Na ovaj način direktno i indirektno pripisivi troškovi alociraju se primjenom tehnika kao što su ABC ili obrada statističkih podataka.
 - **Dugoročni inkrementalni troškovi** (eng. *Long Run Incremental Costs* – LRIC) – primjenom ovog pristupa, direktno i indirektno pripisivi troškovi alociraju se na usluge ili proizvode, korišćenjem odnosa između uzročnika troška i iznosa troška, odnosno takozvanih troškovnih krivih (eng. *Cost Volume Relationship* – CVR).
- (6) SMP operator na relevantnom tržištu za raspodjelu troškova treba da koristi ABC metodu. U slučaju kada operator smatra prikladnijom neku drugu metodu, takav prijedlog je potrebno obrazložiti i dokumentovati.

4.2 Istorijsko troškovno računovodstvo

- (7) Prema metodologiji istorijskog troškavnog računovodstva, bruto knjigovodstvena vrijednost imovine određena je njenom istorijskom nabavnom cijenom i dalja usklađivanja vrijednosti imovine nisu potrebna.
- (8) Amortizacija se obračunava prema bruto knjigovodstvenoj vrijednosti imovine, a neto knjigovodstvena vrijednost imovine se dobija na način da se bruto knjigovodstvena vrijednost umanji za akumuliranu amortizaciju.
- (9) Troškovna osnovica prilikom korišćenja istorijskog troškavnog računovodstva određuje se primjenom sljedećeg izraza:

$$\text{Troškovna osnovica}_t = \text{Opex}_t + \text{Amort}_t + \text{WACC} \cdot (\text{NBV}_{\text{SR}} + \text{WC}_{\text{SR}})$$

Gdje je:

Opex = operativni troškovi,

Amort = amortizacija obračunata za posmatrani period (neakumulirana amortizacija),

NBV_{SR} = prosječna vrijednost neto knjigovodstvene vrijednosti imovine,

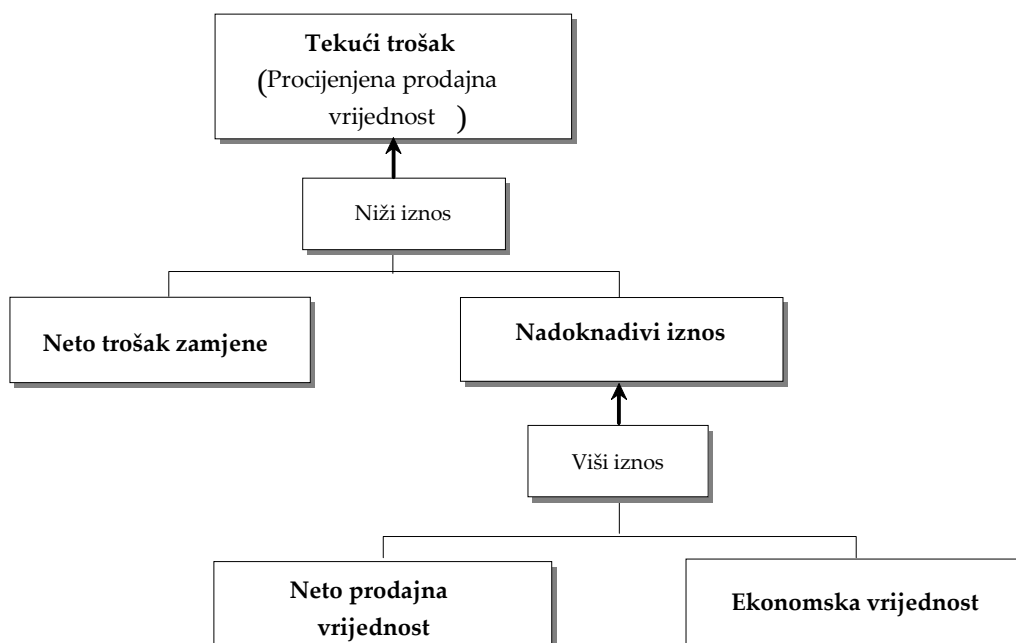
WC_{SR} = prosječna vrijednost obrtnog kapitala, i

WACC = prosječna ponderisana cijena kapitala.

4.3 Tekuće troškovno računovodstvo

4.3.1 Osnovni principi tekućeg troškavnog računovodstva

- (10) Pri određivanju tekućeg troška imovine, SMP operator je dužan slijediti metodologiju prikazanu na slici dolje:

Gdje je:

- **Neto prodajna vrijednost** (eng. *Net Realisable Value* - NRV) iznos koji bi se stekao prodajom imovine (umanjen za troškove prodaje) po sadašnjim cijenama,
- **Ekonomska vrijednost** (eng. *Economic Value* – EV) mjeri neto sadašnju vrijednost budućih novčanih tokova koje će imovina generisati tokom korišćenja,
- **Nadoknadivi iznos** (eng. *Recoverable Amount* - RA) predstavlja viši iznos između neto prodajne vrijednosti i ekonomske vrijednosti,
- **Neto trošak zamjene** (eng. *Net Replacement Cost* – NRC) predstavlja trošak zamjene postojeće imovine sa drugom imovinom sličnih karakteristika i približne starosti i
- **Procijenjena prodajna vrijednost** (eng. *Deprival Value* – DV) je tekući trošak imovine odnosno iznos gubitka u slučaju gubitka ili uništenja imovine. Procijenjena prodajna vrijednost je niži iznos između neto troška zamjene i nadoknadivog iznosa.

- (11) SMP operator pri obračunavanju tekućeg troška imovine zanemari nadoknadivi iznos osim kada je neto trošak zamjene viši od 150% pripadajuće istorijske vrijednosti.

- (12) Takođe, u slučaju nekretnina koje SMP operator posjeduje, za određivanje tekućeg troška treba koristiti metode obračunavanja ekonomske vrijednosti i neto prodajne vrijednosti.

4.3.2 Određivanje bruto troška zamjene

- (13) SMP operator treba primijeniti sljedeća pravila pri izboru odgovarajuće metodologije određivanja bruto troška zamjene:
- a) Istorijski troškovi se mogu koristiti u slučaju kada:
 - imovina čija se vrijednost procjenjuje ima nisku vrijednost ili kratak vijek trajanja,
 - imovina nije izložena značajnim promjenama cijena,
 - nije bilo većih tehnoloških promjena vezanih za imovinu čija se vrijednost procjenjuje i
 - efekat procjene vrijednosti imovine po tekućem trošku ne dostiže granice materijalnosti.
 - b) Metoda indeksacije može se koristiti u slučaju kada:
 - nije bilo većih tehnoloških promjena vezanih za imovinu čija se vrijednost procjenjuje,
 - baze podataka i registar dugotrajne imovine operatora pružaju dovoljno tačnih informacija o imovini koja je predmet procjene i
 - imovina čija se vrijednost procjenjuje je homogena sa aspekta promjene cijena.
 - c) Metodu potpune procjene vrijednosti potrebno je koristiti u slučaju:
 - kada imovina čija se vrijednost procjenjuje nije homogena sa aspekta promjene cijena,
 - kada je kod imovine čija se vrijednost procjenjuje došlo do značajnih tehnoloških promjena, i
 - kada baze podataka i registar dugotrajne imovine operatora ne pružaju dovoljno tačnih informacija o imovini koja je predmet procjene.
- (14) SMP operator treba sprovesti procjenu vrijednosti primjenom metode indeksacije za sljedeće vrste imovine:
- pomoćni sistemi i sistemi upravljanja zalihama,
 - kancelarijska oprema i potrošni materijal i
 - računarska i informatička oprema.

- (15) Gdje god je to moguće, primijenjeni cjenovni indeksi treba da budu specifični za pojedinu vrstu imovine. U slučaju kada informacija o vrijednosti odgovarajućeg indeksa nije dostupna, kao najbolja aproksimacija može se koristiti neki od opštih cjenovnih indeksa.
- (16) SMP operator treba primijeniti metodu potpune procjene vrijednosti za sljedeće vrste imovine:
- antenski tornjevi,
 - oprema baznih stanica (MSC),
 - transmisiona oprema i
 - oprema za napajanje.

4.3.3 Moderni ekvivalent imovine

- (17) U slučaju da se postojeća oprema ne može zamijeniti za istovjetnu (tj. kad direktna zamjena ne postoji), trošak zamjene određuje se korišćenjem bruto troška zamjene modernog ekvivalenta imovine koja je predmet procjene vrijednosti. Isto važi i za imovinu koja se namjerava zamijeniti u okviru definisanog planiranog perioda.
- (18) S obzirom da su nove tehnologije u pravilu efikasnije i funkcionalnije u odnosu na stare, vrijednost modernog ekvivalenta imovine mora odražavati vrijednost imovine istog kapaciteta i funkcionalnosti. Stoga su potrebna određena usklađivanja kako bi dobijeni troškovi odražavali troškove imovine sa istim ili sličnim karakteristikama.

4.3.3.1 Usklađivanja vezana za moderni ekvivalent imovine (MEA)

- (19) U slučaju kada se moderni ekvivalent imovine razlikuje od postojeće imovine u smislu operativnih troškova, vijeka trajanja ili vrste usluge koju pruža, potrebno je ove razlike uzeti u obzir prilikom procjene vrijednosti. Navedena usklađivanja uključuju:
- a) **Usklađivanja operativnih troškova** - Operativni trošak nove opreme može biti niži od troška postojeće opreme. U tom slučaju, trošak modernog ekvivalenta imovine potrebno je umanjiti za sadašnju vrijednost dodatnih operativnih troškova nastalih tokom preostalog vijeka trajanja postojeće opreme.
 - b) **Usklađivanja vezana za funkcionalnost opreme** - Nova oprema može imati viši nivo funkcionalnosti. U tom slučaju, trošak modernog ekvivalenta imovine potrebno je umanjiti uzimajući u obzir razliku u kapacitetu i/ili funkcionalnosti između postojeće imovine i njenog modernog ekvivalenta.
 - c) **Usklađivanja vezana za višak kapaciteta** - U slučaju viška kapaciteta, tj. kapaciteta koji nije trenutno u upotrebi i ne očekuje se da bude u upotrebi u dogledno vrijeme, procijenjena vrijednost bi trebala da bude manja u odnosu na vrijednost pri punoj iskorišćenosti kapaciteta opreme. Na primjer, zgrade u kojima se nalaze centrale mogu se svrstati pod gore

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012. godine*

navedenu definiciju, s obzirom na činjenicu da moderna oprema za centrale ne zauzima toliko prostora kao starija oprema.

- (20) Model troškovnog računovodstva SMP operatora mora da sadrži specifikaciju MEA tehnologija uzetih u obzir pri definisanju modernih ekvivalenata imovine upotrijebljenih pri procjeni vrijednosti imovine u skladu sa CCA metodologijom.
- (21) Izbor pojedinog modernog ekvivalenta imovine treba da bude jasno objašnjen i dokumentovan, a u slučaju razlika u funkcionalnosti i iskorišćenosti između postojeće imovine i njenog modernog ekvivalenta potrebno je izvršiti usklađivanja nabavne vrijednosti i operativnih troškova.

4.3.4 Godišnji troškovi dugotrajne imovine

- (22) Vezano za obračunavanje tekućih troškova SMP operator treba da koristi pristup zasnovan na računovodstvenom trošku.
- (23) Prema pristupu zasnovanom na računovodstvenom trošku, godišnji trošak dugotrajne imovine jednak je zbiru računovodstvene amortizacije i troška kapitala (koji je jednak proizvodu ponderisane prosječne cijene kapitala i neto troška zamjene imovine).
- (24) Za obračunavanja računovodstvene amortizacije SMP operator treba da koristi:
 - Takozvanu NBV/GBV (neto knjigovodstvena vrijednost / bruto knjigovodstvena vrijednost) metodu, i
 - Takozvanu "rolling forward" metodu.
- (25) Navedene metode potrebno je koristiti na konzistentan način. U slučaju korišćenja različitih metodologija za različite vrste imovine, iste je potrebno dokumentovati i opravdati u dokumentaciji.

4.3.5 Očuvanje kapitala

- (26) SMP operator će koristiti FCM koncept (eng. *Financial Capital Maintenance*) kao prikladan koncept očuvanja kapitala.
- (27) S obzirom da obračun cijene kapitala, odnosno prosječne ponderisane cijene kapitala (eng. *WACC Weighted average cost of capital*), bilo da se radi o nominalnoj ili realnoj vrijednosti, ima značajan uticaj na akcijski kapital, ukoliko se na angažovani kapital primjenjuje nominalna vrijednost prosječne ponderisane cijene kapitala, troškovna osnovica u modelu troškovnog računovodstva ne bi se trebala usklađivati za uticaj inflacije na akcijski kapital.

4.3.6 Dodatna razmatranja vezana za procjenu vrijednosti imovine

4.3.6.1 Granica materijalnosti pri procjeni vrijednosti

- (28) Granica materijalnosti određuje se kao veći iznos između 0,05% ukupne vrijednosti dugotrajne imovine i 0,05% ukupnog prihoda od regulisanih usluga SMP operatora. Ukoliko operator definiše granicu materijalnosti drugačije, ista mora da bude jasno obrazložena i dokumentovana.
- (29) Materijalnost pojedine grupe imovine uključuje sagledavanje prema bruto i neto knjigovodstvenoj vrijednosti imovine. Imovina se posebno razmatra ako bilo koji od dva posmatrana načina prelazi 0,05% ukupne imovine (bruto ili neto knjigovodstvene vrijednosti).

4.3.6.2 Imovina u pripremi

- (30) U slučaju imovine u pripremi ne bi trebala obračunavati amortizacija. Međutim, vrijednost imovine u pripremi može biti uključena u bruto iznosu pri obračunavanju troška kapitala.

4.3.6.3 Oprema pod zakupom

- (31) Imovina pod finansijskim zakupom treba da bude uključena u troškovnu osnovicu i priznaje se obračunavanje njene amortizacije. S druge strane, troškovi finansiranja ne priznaju se kao dio operativnih troškova, budući da su oni već uključeni u trošak kapitala u okviru troškovne osnovice (ali kamatni dio finansijske naknade bi trebao da bude uključen). Svaki drugačiji pristup od strane operatora treba da bude detaljno objašnjen, uključujući detalje o uticaju na troškovnu osnovicu.
- (32) Plaćanje zakupa opreme pod operativnim zakupom priznaje se kao dio operativnih troškova. Vrijednost navedene imovine se, s druge strane, ne priznaje kao dio troškovne osnovice.

4.3.6.4 Potpuno amortizovana imovina

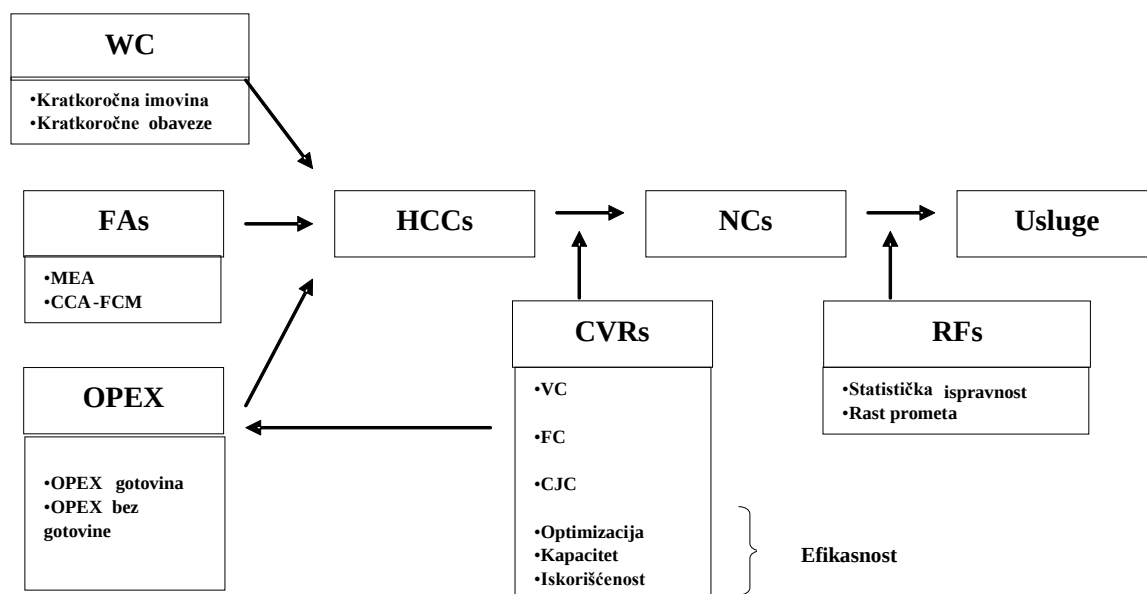
- (33) vrijednost potpuno amortizovane imovine ne treba ponovo procjenjivati u okviru tekućeg troškovnog računovodstva, s obzirom da je vrijednost ove imovine već nadoknađena kroz prethodno obračunatu amortizaciju. Tretman potpuno amortizovane imovine potrebno je dokumentovati. Svaki drugačiji pristup od strane operatora potrebno je obrazložiti i na odgovarajući način dokumentovati.

5 Uputstva za primjenu metodologije dugoročnih inkrementalnih troškova

5.1 Karakteristike metodologije dugoročnih inkrementalnih troškova

5.1.1 Dugoročnost

- (1) Troškovni model koji razvija SMP operator treba da se zasniva na principu „odozgo prema dolje“, koji je baziran na tekućem trošku i dugoročnim inkrementalnim troškovima kako bi se osigurala usklađenost troškova prikazanih u modelu sa troškovima prikazanim u finansijskim izvještajima operatora.
- (2) Prikaz procesa modeliranja uz korišćenje pristupa “odozgo prema dolje” prikazan je na slici:

Gdje je:

WC = Obrtni kapital,

FAs = Dugotrajna imovina,

OPEX = Operativni troškovi,

CCA-FCM = Usklađivanja vezana za primjenu koncepta očuvanja kapitala,

VC = (varijabilni troškovi),

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012. godine*

FC = (fiksni troškovi) i

CJC = (zajednički i združeni troškovi)

- (3) Prvi korak pri izradi troškovnog modela sastoji se od grupisanja troškova sa sličnim karakteristikama u pojedinačne troškovne kategorije, koje se još nazivaju i homogenim troškovnim kategorijama (eng. Homogenous Cost Categories – HCCs). Nivo homogenosti pri tom se utvrđuje putem identifikacije pojedinačnih uzročnika troškova i uzimanjem u obzir promjene u strukturi troškova tokom vremena. Nakon što se utvrde homogene troškovne kategorije, sljedeći korak uključuje utvrđivanje mrežnih komponenti (eng. Network components - NCs). Troškovi se na mrežne komponente raspodjeljuju korišćenjem krivih između ukupnih troškova i uzročnika troškova (eng. Cost Volume Relationships – CVRs u nastavku: troškovnih krivih), što rezultira iznosom troška po pojedinačnoj mrežnoj komponenti. Posljednji korak pri izradi troškovnog modela po principu „odozgo prema dolje“ je raspodjela mrežnih komponenti na pojedine usluge. Trošak mrežnih komponenti raspodjeljuje se na usluge putem faktora usmjeravanja (eng. Routing Factors).
- (4) Prilikom razvoja troškovnih modela, SMP operator treba da definiše mrežne komponente i prvo izračuna dugoročni inkrementalni trošak pojedine komponente i na osnovu tog obračuna odredi dugoročni inkrementalni trošak pojedine usluge.

5.1.2 Podaci potrebni za izradu troškovnog modela

- (5) Troškovni modeli moraju se zasnivati na najnovijim raspoloživim podacima iz revidiranih finansijskih izvještaja. Finansijski, operativni i podaci vezani za saobraćaj u mreži treba da se odnose na isto razdoblje i potrebno je takođe pripremiti projekcije za dvije godine unaprijed da bi se osiguralo da kapacitet mreže odražava zahtjeve za povećanjem kapaciteta.

5.2 Homogene troškovne kategorije

- (6) Prilikom izrade troškovnog modela, potrebno je identifikovati troškovne kategorije, pri čemu svaka troškovna kategorija u modelu mora da bude homogena troškovna kategorija. Pri tome se neka homogena troškovna kategorija može okarakterisati putem jedinstvenog uzročnika troška, kretanja cijena i troškovne krive,
- (7) Kapitalni ili operativni troškovi koji imaju različite uzročnike troška ne mogu se svrstati u istu homogenu troškovnu kategoriju,
- (8) Kapitalni ili operativni troškovi koji imaju različito kretanje cijena ne mogu se svrstati u istu homogenu troškovnu kategoriju, i
- (9) Kapitalni i operativni troškovi sa različitim troškovnim krivima ne mogu se svrstati u istu troškovnu kategoriju.

5.3 Definicija vrste troška

- (10) U okviru troškovnog modela potrebno je definisati opšte vrste troškova i u skladu sa njima kategorizovati homogene troškovne kategorije. To obuhvata dugotrajnu imovinu, amortizaciju, operativne troškove i obrtni kapital.
- (11) Obrtni kapital izračunava se kao kratkoročna imovina umanjena za iznos kratkoročnih obaveza. Pri tome obrtni kapital treba iskazati kao srednju godišnju vrijednost koja je jednaka srednjoj vrijednosti između iznosa obrtnog kapitala na početku i na kraju posmatranog razdoblja.

5.4 Topologija mreže

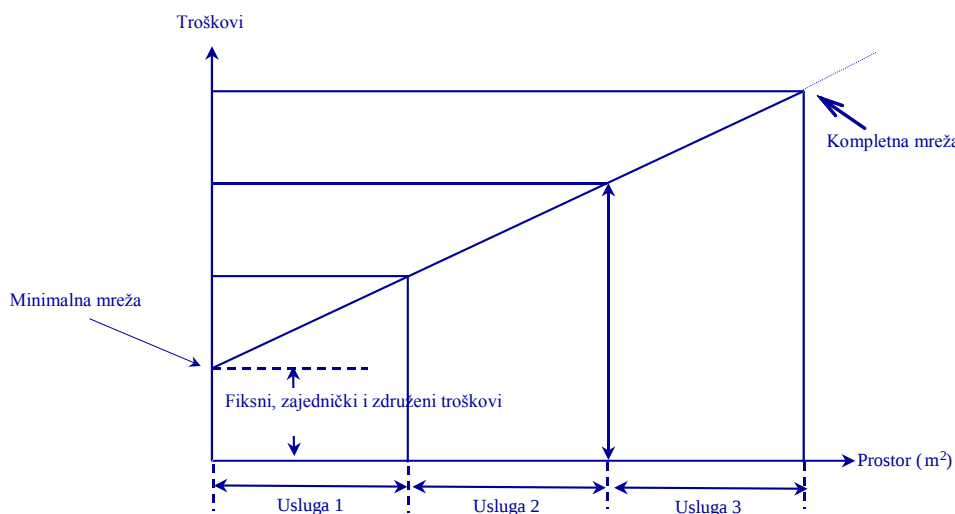
- (12) Pri određivanju mrežne topologije za potrebe troškovnih modela, operator treba da primjenjuje takozvani geografski "*schorched node*" pristup.

5.5 Optimizacija opreme

- (13) Prilikom izrade troškovnih modela operator treba primjenjivati postupke optimizacije opreme u slučaju kada oni rezultiraju nižim troškovima.
- (14) Neto prodajna vrijednost poslovnog prostora, koji je postao suvišan zbog uvođenja novih tehnologija, treba da bude jednaka nuli, osim u slučaju kada se može pokazati da postoji ekonomska opravdanost zadržavanja ovakvog neiskorišćenog prostora.
- (15) SMP operator treba pružiti opravdanje za postignuti nivo iskorišćenosti mreže, i da treba formirati usklađivanja uzimajući u obzir sljedeće faktore:
 - a) uticaj gubitka korisnika (posebno u slučaju razvoja konkurencije),
 - b) potreba za rastom poslovanja,
 - c) potreba za nadogradnjom opreme u skladu sa razvojem tehnologije,
 - d) potreba za pružanjem zadovoljavajućeg nivoa usluga i
 - e) distribucija, odnosno gustina korisnika na pojedinim lokacijama.

5.6 Troškovne krive

- (16) Jednostavna troškovna kriva prikazana je na slici niže. Uzročnik troška prikazane troškovne kategorije je površina, izražena u kvadratnim metrima. Trošak je pri tome potrebno raspodijeliti na tri različite usluge (usluga 1, 2 i 3). Iznosi uzročnika troška, odnosno pripadajuće površine, dobijene su putem analize zauzetosti prostora, koju operator treba povremeno sprovoditi.

- (17) **Minimalna mreža** definisana je kao ona koja ima mogućnost primiti ili uspostaviti poziv sa bilo koje lokacije na relevantnom geografskom području. Za to je potrebna najmanje jedna bazna stanica koja treba da bude priključena na mobilnu centralu. Posljedica toga je minimalna potreba za objektima u kojima je smještena oprema.
- (18) **Potpuna mreža** je ona mreža koja je izvedena da može podržati postojeći nivo saobraćaja. Ona zahtijeva više baznih stanica i mobilnih centrala i posljedično, više objekata u kojima je smještena oprema.

5.6.1 Troškovne krive i ekonomija obima

- (19) Troškovne krive treba da imaju konveksan oblik, čime bi se uzeli u obzir efekti ekonomije obima u kupovnoj moći. Ukoliko bi za potrebe izrade troškovnog modela neka troškovna kriva imala linearan oblik, operator u tom slučaju mora pružiti i dokumentovati odgovarajuće obrazloženje zbog čega kupovna moć i ekonomija obima u konkretnom slučaju ne utiču na oblik troškovne krive.

5.6.2 Konstrukcija troškovnih krivih

- (20) Prilikom izrade troškovnih modela, Operator troškovne krive konstruiše primjenom:
- inženjerskih modela,
 - statističkih analiza i pregleda i
 - intervjua, istraživanja tržišta.

- (21) SMP operator će dostaviti i sve modele i dokumentaciju vezanu za konstrukciju troškovnih krivih na zahtjev Agencije.

5.6.3 Zavisne i nezavisne homogene troškovne kategorije

- (22) Sve homogene troškovne kategorije treba da se klasifikuju kao nezavisne ili zavisne. U slučaju zavisnih homogenih troškovnih kategorija, potrebno je dokumentovati njihovu zavisnost od pojedinog uzročnika troška. Takođe, optimizacija opreme mora prolaziti kroz sva područja mreže od HCC (homogenih troškovnih kategorija) do HCC i od CVR (troškovnih krivih) do CVR.

5.7 Podaci o aktivnostima i saobraćaju u mreži

5.7.1 Podaci o saobraćaju u mreži

- (23) Podaci o saobraćaju u mreži moraju biti konzistentni sa onima iz bazne godine iz revidiranih finansijskih izvještaja i sa prognozama za naredne dvije godine kako bi se osiguralo da troškovne krive predviđaju tačan kapacitet.

5.7.2 Izračunavanje jediničnog troška usluge

- (24) Jedinični trošak mrežnih komponenti bi trebao da bude izračunat na način da se trošak svake komponente podijeli sa pripadajućim obimom usluge.
- (25) Jedinični trošak usluga se izvodi alociranjem jediničnog troška mrežnih komponenti na osnovu relevantnog faktora usmjeravanja. Ukupni trošak pojedine usluge je zbir troškova usluge za svaku mrežnu komponentu, uzimajući u obzir iskorištenje pojedine mrežne komponente.
- (26) Faktori usmjeravanja treba da se baziraju na dvogodišnjim prognozama saobraćaja. Pri tome je u dokumentaciji troškovnog modela potrebno priložiti odgovarajuće informacije i statističke podatke koji potvrđuju tačnost navedenih prognoza saobraćaja. Faktori usmjeravanja bi trebali da budu konzistentni sa datim prognozama saobraćaja.

5.8 Fiksni, združeni i zajednički troškovi

- (27) Udio zajedničkih i združenih troškova mora biti iskazan i dokumentovan za svaku homogenu troškovnu kategoriju s tim da je potrebno objasniti po čemu su navedeni troškovi zajednički.

5.9 Dodatak za zajedničke troškove

- (28) Zajednički troškovi treba da se raspodjeljuju primjenom metode jednako proporcionalnog dodatka.

5.10 Ostala uputstva vezana za sistem troškovnog računovodstva

5.10.1 Zahtjevi vezani za troškovne modele

- (29) SMP operator će Agenciji omogućiti potpun pristup svojim troškovnim modelima, što uključuje pristup i uvid u sve dijelove modela. Osim toga, SMP operator će omogućiti pristup svim podacima vezanim za troškovne modele koje Agencija zatraži.
- (30) U troškovni model SMP operator mora ugraditi funkcionalnosti koje pružaju mogućnost utvrđivanja utjecaja na konačne rezultate modela u slučaju promjena u:
- a) cijenama opreme,
 - b) nivou iskorišćenosti opreme i drugih parametara mreže,
 - c) trošku kapitala,
 - d) volumenima prometa,
 - e) metodologiji amortizacije,
 - f) uključenju/isključenju potpuno amortizovane imovine,
 - g) vijeku trajanja imovine i
 - h) cjenovnim trendovima.

5.10.2 Dokumentacija troškovnih modela

- (31) Opis troškovnog modela u sklopu sadržaja Računovodstvene dokumentacije treba obuhvatati:
- a) listu homogenih troškovnih kategorija,
 - b) uzročnika troška za svaku troškovnu kategoriju, i
 - c) listu mrežnih elemenata i ostalih aktivnosti kao što su sistem obračuna i naplate, prodaja, ljudski resursi, IT itd.
- (32) Dokument o metodologiji alokacije treba obuhvatati opis usluga koje SMP operator pruža na relevantnim tržištima i opis metode alokacije troškova mrežnih komponenti i ostalih aktivnosti na usluge.
- (33) Nakon izrade troškovnog modela, dokumentacija vezana za homogene troškovne kategorije treba za svaku homogenu troškovnu kategoriju da sadrži:
- ime homogene troškovne kategorije,

- vrste troška obuhvaćene homogenom troškovnom kategorijom,
 - klasifikaciju homogene troškovne kategorije na nezavisnu ili zavisnu, i
 - troškovnu krivu koja se odnosi na svaku homogenu troškovnu kategoriju.
- (34) Nakon izrade troškovnog modela, dokumentacija vezana uz troškovne krive treba za svaku troškovnu krivu da sadrži opis:
- uzročnika troška,
 - oblika troškovne krive,
 - iznosa fiksnih, zajedničkih i združenih troškova,
 - metode kojom se došlo do troškovne krive i
 - klasifikaciju na nezavisnu ili zavisnu troškovnu krivu.

5.10.3 Revizija modela

- (35) Troškovni model SMP operatora treba biti revidiran u skladu sa uputstvima za reviziju regulatornih finansijskih izvještaja.
- (36) Revizija troškovnih modela treba da obuhvata sljedeće elemente:
- a) obim troškova uključenih u model,
 - b) obim troškova raspodijeljenih na pojedinu regulisanu uslugu,
 - c) usklađivanje između podataka u modelu i zakonskih finansijskih izvještaja,
 - d) tačnost iznosa operativnih podataka, volumena prometa, usluga, i tehničkih parametara,
 - e) metodologije vezane za obračun amortizacije, kapitalizaciju troškova, alokaciju troškova i procjenu vrijednosti imovine,
 - f) usklađivanje između podataka u troškovnom modelu i odvojenim izvještajima,
 - g) troškovne krive i
 - h) dodatne informacije vezane za računovodstveni sistem.

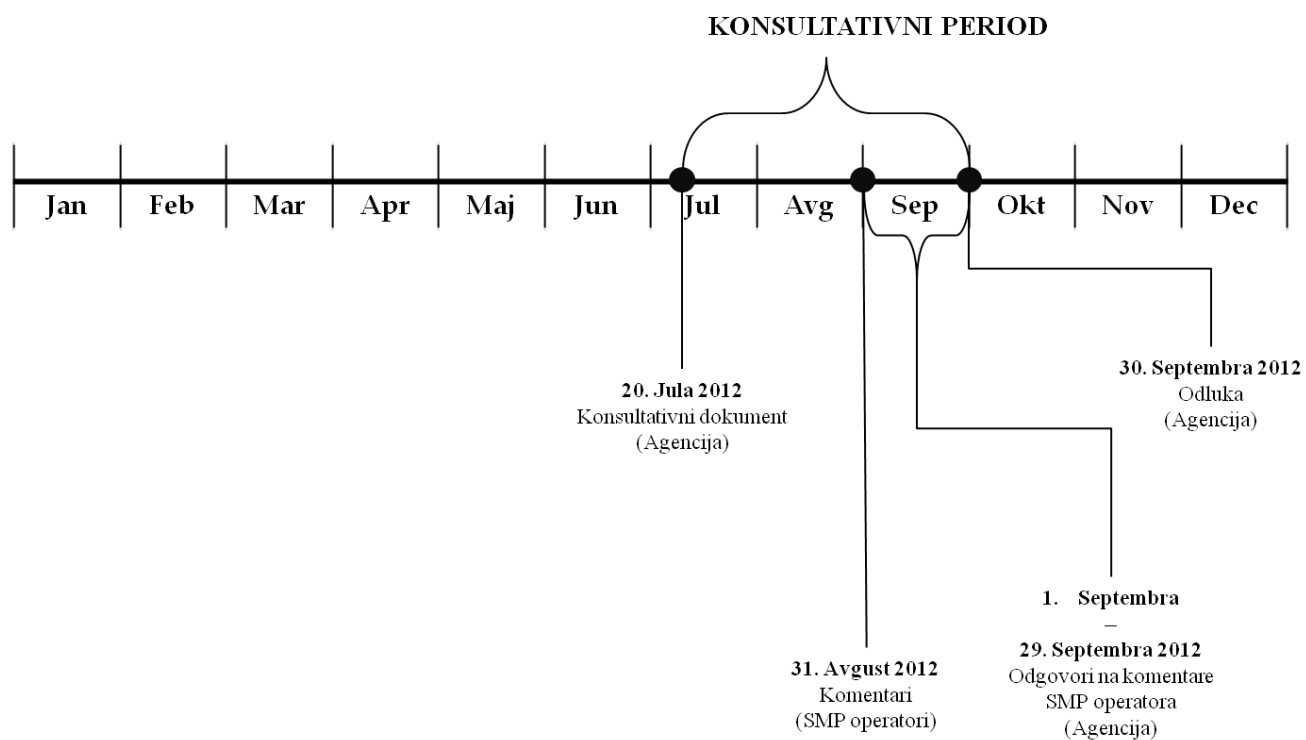
6 Izračun troška kapitala

- (1) Trošak kapitala izračunava Agencija prema Metodologiji obračuna ponderisanog troška kapitala.
- (2) Agencija objavljuje izračunatu vrijednost obračunatog ponderisanog troška kapitala zasebnom odlukom na godišnjoj razini.

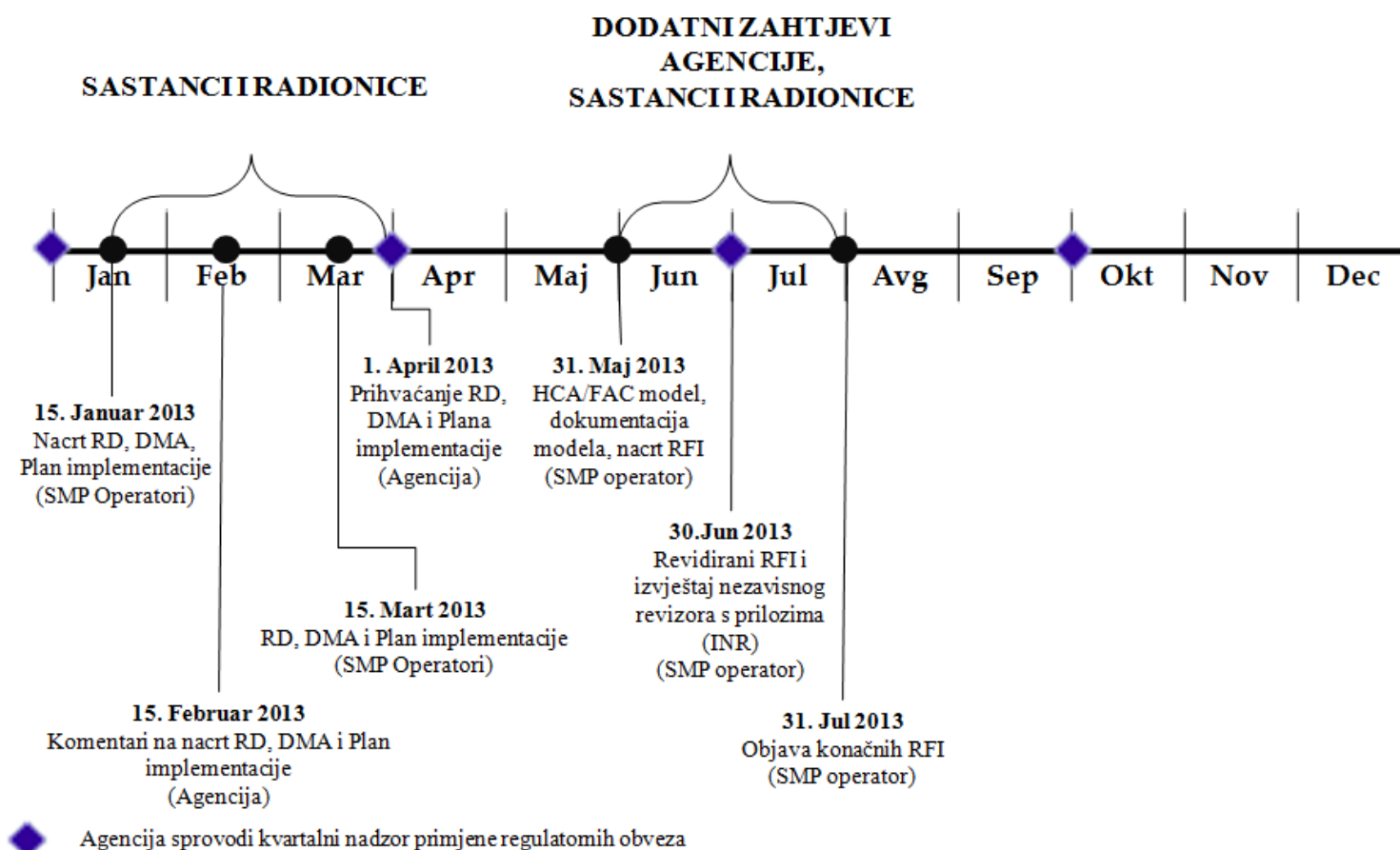
7 Prilozi

7.1 Vremenski tok

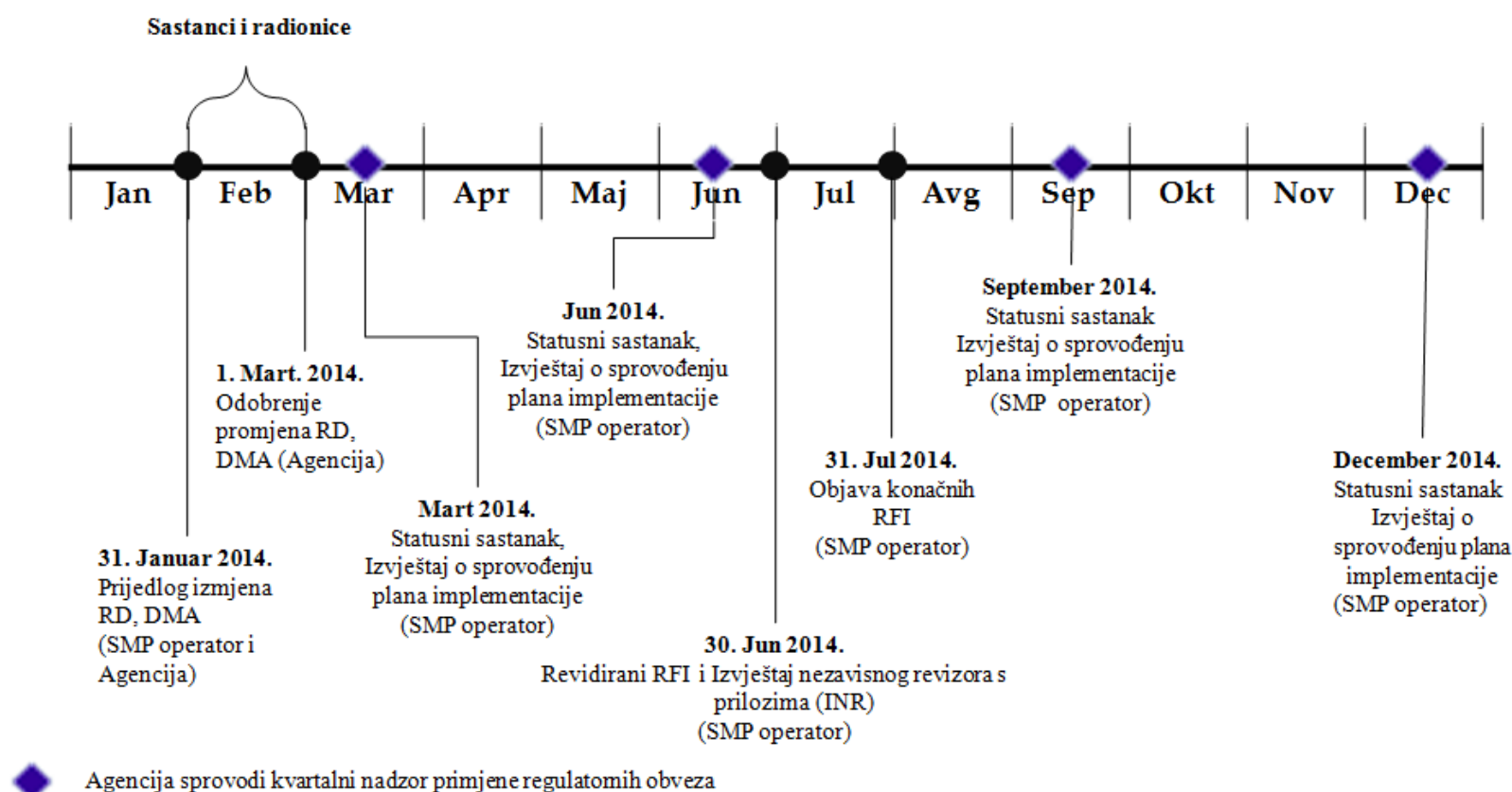
Vremenski tok – 2012. (Konsultativni proces)

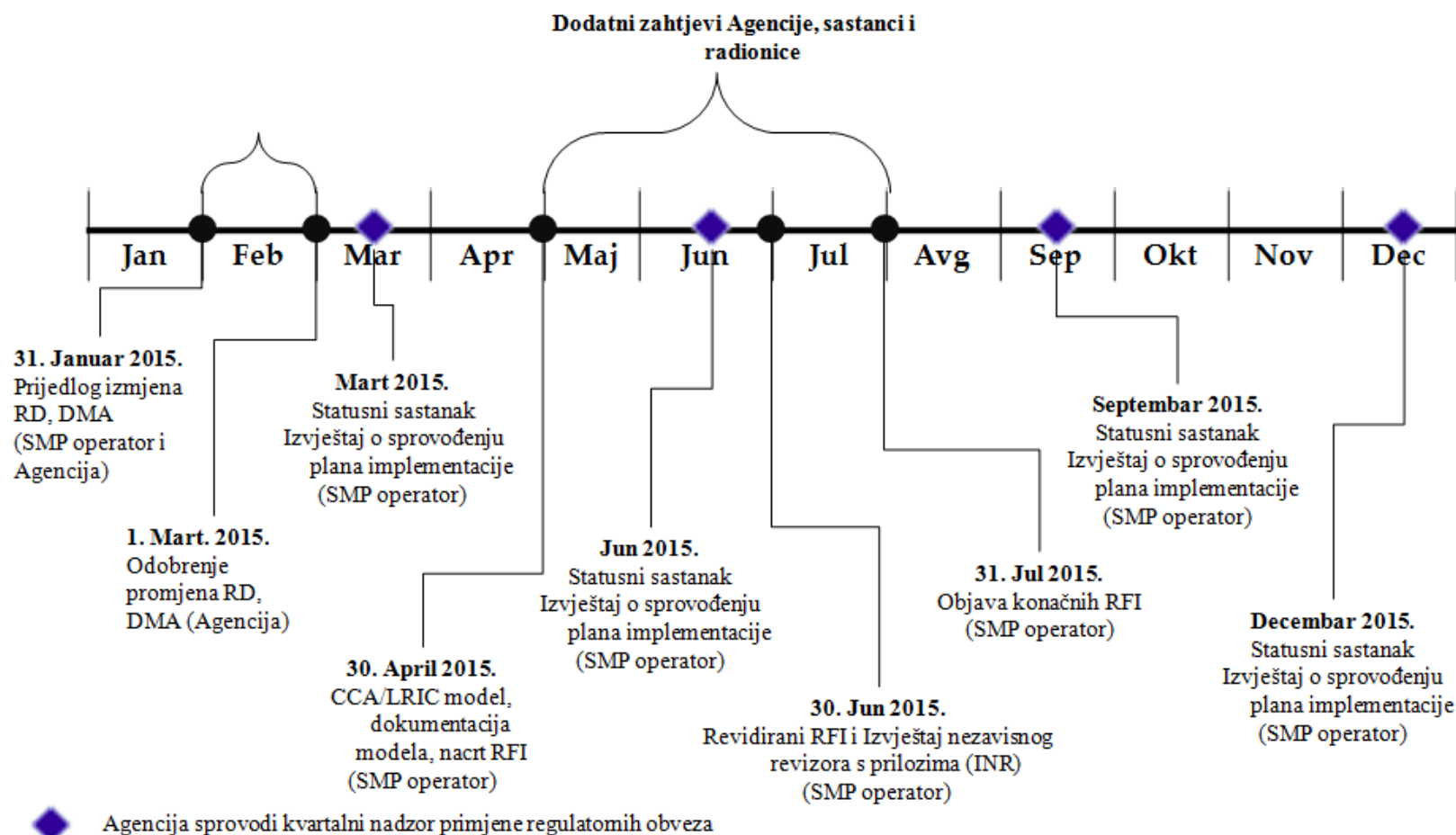
Vremenski tok – 2013. (Uspostavljanje procesa regulatornog izvještavanja, izrada i objava prvih regulatornih finansijskih izvještaja zasnovanih na istorijskoj troškovnoj osnovi (HCA) i potpuno raspodijeljenim troškovima (FAC))

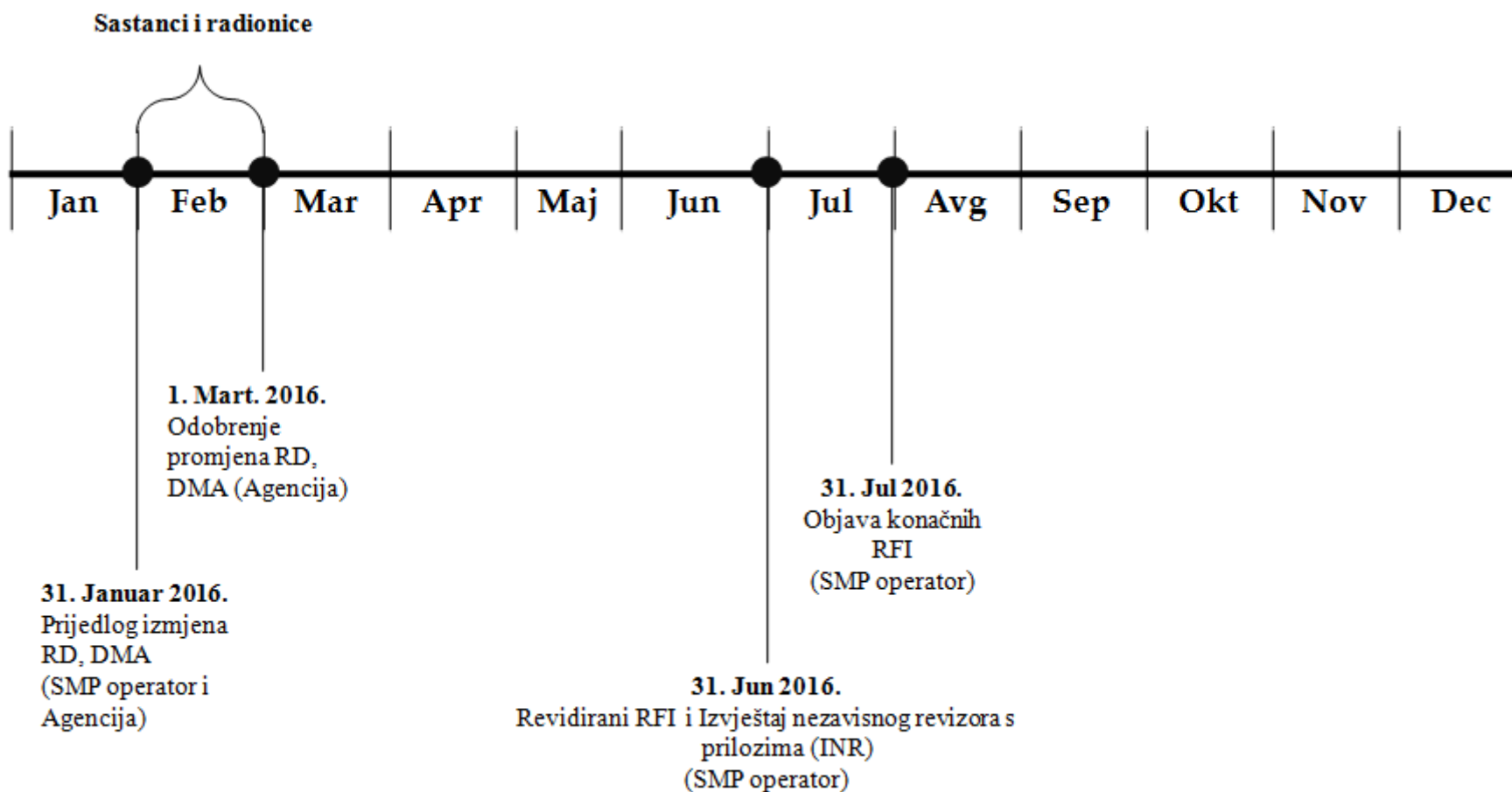
Vremenski tok – 2014. (Izrada i objava regulatornih finansijskih izvještaja za 2013. godinu zasnovanih na HCA/FAC i izrada troškovnog modela zasnovanog na CCA/LRIC)

Vremenski tok – 2015. (Izrada i objava regulatornih finansijskih izvještaja za 2014. godinu zasnovanih na CCA/LRIC)

Vremenski tok – 2016. i nakon toga (Izrada i objava regulatornih finansijskih izvještaja zasnovanih na CCA/LRIC)

7.2 Vremenski periodi

DATUM	Predmet dostave	ODGOVORNOST
10. jul 2012.	Izdavanje Konsultativnog dokumenta Početak perioda javne konsultacije	AGENCIJA
29. septembar 2012	Rok za odgovore na komentare SMP operatora	AGENCIJA
30. septembar 2012.	Odluka o regulatornom računovodstvu	AGENCIJA
15. januar 2013.	Rok za podnošenje računovodstvenog dokumenta i dokumenta o metodologiji alokacije troškova	SMP OPERATOR
15. februar 2013.	Rok za odgovor za radnu verziju računovodstvenog dokumenta i dokumenta o metodologiji alokacije	AGENCIJA
15. mart 2013.	Rok za podnošenje finalne verzije računovodstvenog dokumenta i dokumenta o metodologiji alokacije	SMP OPERATOR
1. april 2013.	Rok za odobrenje računovodstvenog dokumenta i dokumenta o metodologiji alokacije	AGENCIJA
31. maj 2013.	Rok za podnošenje radne verzije RFI-a, izvještaja o jediničnim troškovima i HCA/FAC modela	SMP OPERATOR
31. jun 2013.	Rok za dostavu revidirane verzije RFI-a i izvještaja nezavisnog revizora s prilogima (INR)	SMP OPERATOR

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012*

DATUM	Predmet dostave	ODGOVORNOST
1. mart 2014.	Odobrenje eventualnih promjena RD i DMA	AGENCIJA
31. jun 2014.	Rok za dostavu revidirane verzije RFI-a i izvještaja nezavisnog revizora sa priložima (INR)	SMP OPERATOR
1. mart 2015.	Odobrenje eventualnih promjena RD i DMA	AGENCIJA
30. April 2015	Rok za dostavu CCA/LRIC modela, dokumentacije modela i nacrtu RFI	SMP OPERATOR
31. jun 2015.	Rok za dostavu revidirane verzije RFI-a i izvještaja nezavisnog revizora sa priložima (INR)	SMP OPERATOR
1. mart 2016.	Odobrenje eventualnih promjena RD i DMA	AGENCIJA
31. jun 2016.	Rok za dostavu revidirane verzije RFI-a i izvještaja nezavisnog revizora sa priložima (INR)	SMP OPERATOR

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012*

7.3 Račun dobiti i gubitka

RAČUN DOBITI I GUBITKA

NA BAZI ISTORIJSKOG TROŠKOVNOG RAČUNOVODSTVA (HCA) I TEKUĆEG TROŠKOVNOG RAČUNOVODSTVA (CCA)
za koju godinu se završila xx xx xxxx

	TEKUĆA GODINA 000 EUR % po liniji	PRETHODNA GODINA 000 EUR % po liniji	% PROMJENA godišnje
PRIHODI			
Interna prodaja			
-usluge koje se pružaju i eksterno			
-usluge koje se pružaju samo interno			
Eksterna prodaja			
UKUPNO PRIHODI OD PRODAJE			
TROŠKOVI			
Troškovi prema drugim segmentima/uslugama			
Operativni troškovi			
-Održavanje			
-Rezervni dijelovi			
-Rezervacije			
-Finansije i naplata			
-Vrijednosno usklađenje potraživanja			
-Trošak marketinga			
-Trošak zaposlenih			
-Amortizacija			
-Trošak usluga			
-Troškovi finansiranja			
-Ostali troškovi (Specificirano po stavkama)			
-Ostali troškovi (Ukupno stavke ispod 5% operativnog troška)			
Ukupno operativni trošak (HCA osnova)			
UKUPNO TROŠKOVI (HCA OSNOVA)			
DOBIT (HCA osnova)			
USKLADIIVANJA PO CCA OSNOVI			
Zadržana (dobit)/gubitak			
Dodatna amortizacija			
Ostala usklađivanja			
UKUPNO OPERATIVNI TROŠKOVI (CCA OSNOVA)			
DOBIT (CCA osnova)			

7.4 Izvještaj o prosječno angažovanom kapitalu

PRIHODI			
Interna prodaja			
-usluge koje se pružaju i eksterno			
-usluge koje se pružaju samo interno			
Eksterna prodaja			
UKUPNO PRIHODI OD PRODAJE			
TROŠKOVI			
Troškovi prema drugim segmentima/uslugama			
Operativni troškovi			
-Održavanje			
-Rezervni dijelovi			
-Rezervacije			
-Finansije i naplata			
-Vrijednosno usklađenje potraživanja			
-Trošak marketinga			
-Trošak zaposlenih			
-Amortizacija			
-Trošak usluga			
-Troškovi finansiranja			
-Ostali troškovi (Specificirano po stavkama)			
-Ostali troškovi (Ukupno stavke ispod 5% operativnog troška)			
Ukupno operativni trošak (HCA osnova)			
UKUPNO TROŠKOVI (HCA OSNOVA)			
DOBIT (HCA osnova)			
USKLADENJA PO CCA OSNOVI			
Zadržana (dobit)/gubitak			
Dodatna amortizacija			
Ostala usklađenja			
UKUPNO OPERATIVNI TROŠKOVI (CCA OSNOVA)			
DOBIT (CCA osnova)			
POVRAT NA PROSJEČNO ANGAŽOVANI KAPITAL I PRIHOD za godinu XXXX			
POVRAT NA PRIHOD OD PRODAJE			

7.5 Izvještaj o transfernim naknadama

IZVJEŠTAJ O TRANSFERNIM NAKNADAMA

za godinu koja je završila xx xx xxxx

			JEDINICA ZA ODREĐIVA NJE		KOLIČINA	
MALOPRODAJNA USLUGA (ili ostalo)	VELEPRODAJNA USLUGA	ODREĐIVANJE NAKNADE	NAKNADE	USLUGA	UKUPNO	
USLUGA 1	Veleprodajna usluga 1	XX	a	d	$A = a * d$	
	Veleprodajna usluga 2	XX	b	e	$B = b * e$	
	Veleprodajna usluga 3	XX	c	f	$C = c * f$	
	Veleprodajna usluga n	XX	y	z	$Z = y * z$	
UKUPNO ZA USLUGU 1					$A+B+C+...+Z$	

7.6 Izvještaj o usklađivanju - račun dobiti i gubitka

REZIDUALNE USLUGE/TRŽIŠTA (npr. Netelekomunikacione usluge/tržišta)					
UKUPNO					
Eliminacija interkompanijskih prihoda i troškova					
Dugovanje/potraživanje od kamata i slične naknade					
Raspodjela dobiti od povezanih lica					
Lica sa manjinskim udjelom					
Raspodjela dobiti od povezanih lica/goodwill amortizovan na povezana lica					
Lica sa manjinskim udjelom					
Porez na dobit osnovne aktivnosti					
Dividenda plaćena i predložena					
Iznos bez finansijske imovine i investicije koja se vodi kao obrtna sredstva					
Nerelevantni vanredni operativni troškovi mreže					
Nerelevantni vanredni operativni troškovi povezanih lica					
Uticaj promjene na vijek trajanja imovine					
Ostalo					
USKLAĐIVANJE (ako je potrebno)					
KAKO STOJI U GODIŠNJEM IZVJEŠTAJU					

7.7 Izvještaj o usklađivanju – prosječni angažovani kapital

Konsolidovani prosječni angažovani kapital

za period koje se završava na XX XX XXX

	Tekuća godina 000 EUR	Prethodna godina 000 EUR
Sredstva akcionara u skladu sa godišnjim izvještajem		
CCA usklađivanje		
USKLAĐIVANJE		
Potraživanje od kamata		
Obaveze od kamata na dugoročne obveznice		
Predložene (izglasane) dividende		
Porezi		
Dugoročne obaveze		
Tekući dio dugoročnih obaveza		
Odložena poreska sredstva		
Ostale odgovarajuće pozicije		
Krajnje stanje CCA angažovanog kapitala na 31. decembar		
Početno stanje CCA angažovanog kapitala na 1. januar		
Usklađivanje početnog angažovanog kapitala		
Revidirani početni CCA obrtni kapital na 1. januar		
Prosječni CCA angažovani kapital		
Prosječna dnevna usklađivanja		
Odloženi troškovi		
UKUPNI CCA PROSJEČNO ANGAŽOVANI KAPITAL		
Veleprodajna tržišta (na kojima se primjenjuje obaveza računovodstvenog razdvajanja/troškovnog računovodstva)		
Maloprodajna tržišta (na kojima se primjenjuje obaveza troškovnog računovodstava)		
PROSJEČNO ANGAŽOVANI KAPITAL NA TRŽIŠTIMA SA ZNAČAJNOM TRŽIŠNOM SNAGOM		
Podzbir tržišta		
USLUGE KOJE NISU SMP		
-Veleprodajne usluge		
-Maloprodajne usluge		
OSTALE USLUGE (netelekomunikacione usluge)		
UKUPNI CCA PROSJEČNO ANGAŽOVANI KAPITAL		

7.8 Dodatni ad-hoc izvještaji i informacije koje Agencija može tražiti

DODATNE INFORMACIJE KOJE NISU DIO REGULATORNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA, VEĆ DODATNIH PRILOGA	RAZLOG ZA DODATNO IZVJEŠTAVANJE/ PRILOG	Javno objavljivanje
Broj zaposlenih po tržištu/ segmentu/ usluzi	Omogućava Agenciji razumijevanje strukture troškova i procjenu efikasnosti	Ne
Trošak zaposlenih po tržištu /segmentu /usluzi	Omogućava Agenciji razumijevanje strukture troškova i procjenu efikasnosti	Ne
Promjene u avansima/vremenskim razgraničenjima	Osigurava razumijevanje kretanja i stanja	Ne
Podaci o kategorijama klijenata	Pružila podatke za kontrolu cijena	Ne
Svi podaci koji su potrebni za RIO Dokumenta koja prate odvojene račune prema RIO cijenama FAC/LRIC izlazni podaci za izvještaje o troškovima uključujući - količine komponenti, nosioce naplate i administracije, analizu sopstvene upotrebe i zadržane dobiti i gubitke -Slični dokumenti će biti traženi za pristupnu mrežu.	Omogućava Agenciji razumijevanje građe RIO-a i troškova	Ne
Podaci koji se odnose na ostatak RIO jezgrenih i pristupnih usluga	Omogućava Agenciji razumijevanje građe RIO-a i troškova	Ne
Analiza i detalji različitih istraživanja (veličina uzorka, veličina populacije,	Omogućava Agenciji razumijevanje osnove za pripremanje	Ne

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012*

DODATNE INFORMACIJE KOJE NISU DIO REGULATORNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA, VEĆ DODATNIH PRILOGA	RAZLOG ZA DODATNO IZVJEŠTAVANJE/ PRILOG	Javno objavljivanje
statistički značajni rezultati i metodologija itd.)	regulatornih finansijskih izvještaja	
Analiza vanrednih troškova	Omogućava Agenciji razumijevanje osnove za pripremanje regulatornih finansijskih izvještaja	Ne
Analiza troškovnih kategorija (korišćena unutar LRIC modela) za mrežne komponente, inkrement i relevantni dio zajedničkog troška	Omogućava razumijevanje izrade LRIC modela	Ne
Analiza zbirnih aktivnosti komponenti za mrežne aktivnosti, inkrement i relevantni udio zajedničkog troška (LRIC baza)	Kombinatorna test analiza, evaluacija pristupa izračunavanja dodatka na troškove (<i>mark-up</i>)	Ne
Analiza troškovnih kategorija (korišćenih unutar LRIC modela) za mrežne komponente i inkremente	Omogućava Agenciji razumijevanje izrade LRIC modela	Ne
Sumarna analiza aktivnosti za komponente mreže i inkremenata	Omogućava Agenciji razumijevanje i vrednovanje relativne važnosti i alokacije aktivnosti	Ne
Analiza po kategorijama imovine i aktivnostima mreže, godišnje amortizacije zatim uticaja CCA vrednovanja za trošak u godini kao npr. - HCA amortizacija, - CCA dodatna amortizacija, - Zadržana dobit, - Ostala CCA usklađivanja	Omogućava Agenciji razumijevanje važnosti imovine i transakcija vezanih uz imovinu	Ne

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012*

DODATNE INFORMACIJE KOJE NISU DIO REGULATORNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA, VEĆ DODATNIH PRILOGA	RAZLOG ZA DODATNO IZVJEŠTAVANJE/ PRILOG	Javno objavljivanje
CCA izvještaj o promjeni dugotrajne imovine a) prenešeni bruto zamjenski trošak, dodaci/otpisi/transferi, zadržana dobit/(gubitak), bruto zamjenski trošak za prenos i b) prenešena bruto amortizacija, HCA amortizacija, CCA dodatna amortizacija, otpisi/transferi/druga kretanja, zadržana dobit/(gubitak), bruto amortizacija (za prenijeti) po kategorijama imovine za SMP operatora usklađivanje sa HCA izvještajem o kretanju dugotrajne imovine u finansijskim izvještajima grupe	Omogućava Agenciji razumijevanje važnosti imovine i transakcija vezanih za imovinu	Ne
Ukupni prosječni angažovani kapital i detaljna analiza aktivnosti za sve mrežne komponente	Omogućava Agenciji razumijevanje načina pripreme finansijskih izvještaja	Ne
Analiza po tipu grupe proizvoda i tipu ostalih licenciranih operatora (OLO) troškova, prosječnog angažovanog kapitala i transfernih naknada na razdvojene aktivnosti (i povezanog obima) u odnosu na plaćanje OLO-ima	Omogućava Agenciji razumijevanje distribucije plaćanja kako bi se razumjelo poslovanje	Ne
Detaljna analiza aktivnosti mrežne angažovanog kapitala za sve mrežne komponente	Omogućava Agenciji razumijevanje načina pripreme finansijskih izvještaja	Ne
Bruto prihod od poziva, popusti i vrste naknada za tarifne modele za svaki segment	Omogućava Agenciji razumijevanje izračunavanja neto prodaje kako bi se lakše definisalo smanjenje marži (<i>margin squeeze</i>)	Ne
Bruto prihod, popusti i vrste naknada za opcije clijenata za svaki zasebni segment	Omogućava Agenciji razumijevanje izračunavanja neto prodaje kako bi se lakše definisalo smanjenje marži (<i>margin squeeze</i>)	Ne

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012*

DODATNE INFORMACIJE KOJE NISU DIO REGULATORNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA, VEĆ DODATNIH PRILOGA	RAZLOG ZA DODATNO IZVJEŠTAVANJE/ PRILOG	Javno objavljivanje
Grafici za različite indikatore, ponderisane indekse i mješovite indikatore korišćene od strane SMP operatora kako bi se imovina vrednovala na trenutnoj troškovnoj bazi	Omogućava Agenciji razumijevanje, vrednovanje i transparentnost strukture i izrade CCA vrednovanja	Ne
Procijenjeni ekonomski životni vijek, vrednovanje i amortizaciona osnova, primijenjena anketa/ uzorak/ indeks za vrednovanje, amortizacija na osnovu istorijskog troškavnog računovodstva (HCA) i tekućeg troškavnog računovodstva (CCA), bruto knjigovodstvena vrijednost (GBV) u godini akvizicije, bruto trošak zamjene (GRC) i neto trošak zamjene (NRC) po kategorijama imovine	Omogućava Agenciji razumijevanje, vrednovanje i transparentnost strukture i izrade CCA vrednovanja	Ne
Trošak marketinga 10 najvećih kampanja u toku finansijske godine, uključujući reklamiranje putem štampe, radija i televizije	Omogućava Agenciji evaluaciju i razumijevanje osnove za dodjelu troškova marketinga	Ne
Ukupni operativni trošak i trošak prosječnog angažovanog kapitala za svaku grupu postrojenja i njihove pojedinačne stope iskorišćenosti, uključujući i relevantne faktore iskorišćenosti za svaku mrežnu aktivnost i/ili (pod)komponentu	Omogućava Agenciji vrednovanje i razumijevanje strukture komponenti	Ne
Analiza dobiti/ gubitaka na transferima imovine uz dodatnu analizu pojedinih transfera imovine	Omogućava Agenciji razumijevanje i vrednovanje osnove raspodjele i dodjeljivanja prodaje dugotrajne imovine	Ne
Inženjerske/ projektne studije	Omogućava Agenciji vrednovanje efikasnosti mreže i razumijevanje CCA vrednovanja	Ne

7.9 Računovodstveno odvajanje na tržišta

	RDG	IPAK	IU	INR	ITN
Započinjanje (originacija) poziva					
...pojedinačne usluge					
Završavanja (terminacija) poziva					
...pojedinačne usluge					

RDG - račun dobiti i gubitka

IPAK - izvještaj o prosječno angažovanom kapitalu

IU - izvještaj o usklađivanju

INR - Izvještaj nezavisnog revizora

ITN - Izvještaj o transfernim uslugama

7.10 Izvještaj nezavisnog revizora

Izvještaj nezavisnog revizora o regulatornim finansijskim izvještajima na dan 31. decembra XXXX

AGENCIJI ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

IME SMP OPERATORA

Izvršili smo reviziju priloženih regulatornih finansijskih izvještaja <ime SMP operatora> (u daljem tekstu: „SMP operator”), koji se sastoje od regulatornih finansijskih izvještaja (račun dobiti i gubitka, izvještaj o prosječnom angažovanom kapitalu, izvještaj o usklađivanju, izvještaj o jediničnim troškovima, izjava o odgovornosti i izvještaj o transfernim naknadama), računovodstvene dokumentacije (koja uključuje principe, definicije, metode vrednovanja, opis troškovnog modela) i dokumentovanog opisa alokacije troškova (detaljan opis alokacije u troškovnom modelu bez stvarnih iznosa) na dan 31. decembra XXXX godine i za godinu tada završenu.

Odgovornost rukovodstva SMP operatora za regulatorne finansijske izvještaje

Rukovodstvo SMP operatora je odgovorno za sastavljanje i objektivno prikazivanje regulatornih finansijskih izvještaja pripremljenih za regulatorne namjene i u formatu u skladu sa obavezom računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva objavljenom od strane Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost Crne Gore (u daljem tekstu: Agencija). Rukovodstvo SMP operatora je odgovorno za uspostavljanje takvih internih kontrola za koje se smatra da su relevantne za pripremu regulatornih finansijskih izvještaja, koji ne sadrže materijalno značajne greške, nastale bilo zbog pronevjere ili zbog grešaka u radu.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da na osnovu izvršene revizije izrazimo mišljenje o priloženim regulatornim finansijskim izvještajima. Reviziju smo obavili u skladu sa obavezom računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva objavljenom od strane Agencije i u skladu sa Međunarodnim standardima revizije izdatih od strane Međunarodnog saveza računovođa koji zahtijevaju da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva i da reviziju planiramo i obavimo na način koji nam omogućuje da steknemo razumni nivo uvjeravanja da regulatorni finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne greške.

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012*

Revizija uključuje obavljanje procedura u svrhu prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u regulatornim finansijskim izvještajima. Izbor procedura zavisi od naše procjene, uključujući i procjenu rizika od materijalno značajnih grešaka u regulatornim finansijskim izvještajima nastalih bilo zbog pronevjere ili grešaka u radu. U procjeni rizika uzimamo u obzir interne kontrole, koje su relevantne za sastavljanje i istinito i objektivno prikazivanje regulatornih finansijskih izvještaja, sa ciljem kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura, ali ne i za svrhe izražavanja mišljenja o efektivnosti primijenjenih internih kontrola. Revizija takođe obuhvata i ocjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvena politika i opravdanosti značajnih procjenjivanja, koje je rukovodstvo izvršilo, kao i ocjenu opšte prezentacije regulatornih finansijskih izvještaja.

Između ostalih, posebno su sprovedene i sljedeće revizorske procedure:

- 1 Ispitali smo usklađenost ulaznih finansijskih podataka iz troškovnog modela sa revidiranim regulatornim finansijskim izvještajima,
- 2 Ispitali smo usklađenost računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva sa Odlukom Agencije i
- 3 Ispitali smo da li je troškovni model ispravan i da li je u skladu da opisom u pripadajućoj dokumentaciji troškovnog računovodstva.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući i pružaju osnov za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, regulatorni finansijski izvještaji SMP operatora pružaju istinit i objektivan prikaz, po svim značajnim pitanjima, na dan 31. decembar XXXX godine i za godinu tada završenu, i pripremljeni su u skladu sa obavezom računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva objavljenom od strane Agencije i u skladu sa računovodstvenom dokumentacijom.

Revizor

Datum

Ovlašćeni revizor

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012*

Adresa

U ime i za revizora:

Ime

Direktor

Ovlašćeni revizor

7.11 Objašnjenje skraćenica

Skraćenica	Značenje
ABC	Activity Based Costing
APT	Arbitrage Pricing Theory
BEREC	Body of European Regulators for Electronic Communications
CAPM	Capital Asset Pricing Model
CCA	Current Cost Accounting
CVR	Cost Volume Relationship
DMA	Dokumentacija o metodologiji alokacije
DV	Deprival Value
ERP	Historic Equity Risk Premium
EV	Economic Value
FAC	Fully Allocated Costs
FCM	Financial Capital Maintenance
FPIA	Fairly Presents in Accordance
GBV	Gross Book Value
GRC	Gross Replacement Cost
HCA	Historical Cost Accounting
HCC	Homogenous Cost Categories
IFRS	International Financial Reporting Standards
IRG	Independent Regulators Group
LRAC	Long Run Average Cost

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

*Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo
septembar 2012*

LRAIC	Long Run Average Incremental Cost
LRIC	Long Run Incremental Costs
LRMC	Long Run Marginal Cost
MEA	Modern Equivalent Asset
MRP	Market Risk Premium
NBV	Net Book Value
NC	Network component
NRC	Net Replacement Cost
NRV	Net Realisable Value
OCM	Operating Capital Maintenance
OPEX	Operating Expenditures
RA	Recoverable Amount
RD	Regulatorni računovodstveni dokument
RIO	Reference Interconnection Offer
RUO	Reference Unbundling Offer
WACC	Weighted Average Cost of Capital
WC	Working Capital